

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ДОКУМЕНТУВАННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИХ
ПРАВOPOPУШЕНЬ,
ПОВ'ЯЗАНИХ З КОРУПЦІЄЮ,
ПІДРОЗДІЛАМИ
СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ**

Науково-практичні рекомендації

Київ • Алерта • 2024

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Донецького державного університету внутрішніх справ
(протокол від 25 вересня 2024 р. № 1)*

Рецензенти:

Рубель Андрій Миколайович – начальник Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України, полковник поліції;

Коломоєць Тетяна Олександрівна – декан юридичного факультету Запорізького національного університету, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений юрист України.

Д 63 Документування адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, підрозділами стратегічних розслідувань: науково-практичні рекомендації / В.Г. Довгий, А.М. Захарченко, А.Ю. Килівник та ін.; за ред. О.М. Мердової. Київ: Алерта, 2024. 68 с.

ISBN 978-617-566-867-2

У науково-практичних рекомендаціях наведено основні положення щодо документування уповноваженими посадовими особами підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції України адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією. На основі аналізу відповідних наукових публікацій, законодавства та судової практики розгляду справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, узагальнено та конкретизовано низку правових позицій, які пропонуються до врахування під час збору доказів та складання матеріалів у справах про адміністративні правопорушення зазначеної категорії.

Науково-практичні рекомендації адресовані посадовим особам Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції та його структурних (відокремлених) підрозділів, що забезпечують виявлення та документування адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією. Положення, наведені у науково-практичних рекомендаціях, також можуть становити інтерес для науковців, здобувачів вищої освіти за спеціальностями «Право» та «Правоохоронна діяльність», та всіх, хто цікавиться відповідними питаннями.

УДК 342.9:328.185:351.74(477)(076)16:14

© Колектив авторів, 2024

© Донецький державний університет
внутрішніх справ, 2024

ISBN 978-617-566-867-2

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1. Загальні положення щодо документування адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, підрозділами стратегічних розслідувань	6
2. Особливості документування окремих видів адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, підрозділами стратегічних розслідувань	23
2.1. Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172–4 КУпАП)	23
2.2. Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (ст. 172–5 КУпАП)	34
2.3. Порушення вимог фінансового контролю (ст. 172–6 КУпАП)	39
2.4. Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172–7 КУпАП)	48
2.5. Незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень (ст. 172–8 КУпАП)	59
Відомості про авторів	66

Передмова

Однією з важливих складових діяльності органів Національної поліції України є вжиття заходів щодо виявлення та припинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією. Реалізація таких заходів забезпечується, зокрема, Департаментом стратегічних розслідувань Національної поліції України та його структурними (відокремленими) підрозділами (далі – підрозділи СР). Керуючись положеннями ч. 1 ст. 221, п. 1 ч. 1 ст. 255, ст. 257 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), уповноважені посадові особи підрозділів СР складають та надсилають до суду протоколи про вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Разом з тим аналіз судової практики розгляду відповідної категорії справ дає підстави констатувати, що у багатьох випадках суди повертають справи про адміністративні правопорушення на доопрацювання через неналежне оформлення їх матеріалів. Непоодинокими є й випадки, коли за результатами розгляду одержаних матеріалів суди виносять постанови про закриття провадження в справі за відсутністю події і складу адміністративного правопорушення, вказуючи на неправильну кваліфікацію дій осіб, яким інкримінувалося вчинення цих правопорушень.

Виникнення вищевказаних проблем значною мірою пов'язано із складністю та недосконалістю положень чинного законодавства з питань запобігання корупції, про що наголошується на державному рівні. Зокрема, в Антикорупційній стратегії на 2021–2025 роки та Державній антикорупційній програмі на 2023–2025 роки констатовано, що статті 172–4 – 172–9 КУпАП мають низку недоліків, які суттєво знижують їхній забезпечувальний та превентивний потенціал, а також ефективність діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції, Національної поліції, прокуратури та судів. Низка осіб, винних у вчиненні правопорушень, пов'язаних з корупцією, уникають адміністративної відповідальності, використовуючи системні недоліки існуючої процедури притягнення осіб до адміністративної відповідальності та недосконалість судової системи. При цьому акцентовано увагу на потребі встановлення вичерпного переліку істотних порушень при складанні протоколу,

які перешкоджають прийняттю рішення у справі про адміністративне правопорушення та зумовлюють направлення матеріалів на доопрацювання для належного оформлення, визначення граничного строку для усунення таких порушень.

Проте недосконалість законодавства та нестабільність судової практики не виключає необхідності виконання підрозділами СР покладених на них функцій щодо виявлення та припинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Наведене вище обумовило підготовку цих науково-практичних рекомендацій з метою сприяння діяльності уповноважених посадових осіб підрозділів СР стосовно документування вищевказаних адміністративних правопорушень.

1. Загальні положення щодо документування адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, підрозділами стратегічних розслідувань

Законодавче підґрунтя діяльності підрозділів СР щодо документування адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, представлено положеннями:

- ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію», згідно з якими поліція відповідно до покладених на неї завдань вживає заходів з метою виявлення адміністративних правопорушень, здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про адміністративні правопорушення;
- п. 1 ч. 1 ст. 255 КУпАП, згідно з якою уповноважені на те посадові особи органів Національної поліції мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 172–4 – 172–9 КУпАП (за винятком правопорушень, вчинених службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище).

Складанню протоколу про адміністративне правопорушення, пов'язаного з корупцією, передують заходи з'ясування наявності у діянні особи всіх обов'язкових елементів складу певного правопорушення, передбаченого відповідною статтею КУпАП. Всі викладені в протоколі про адміністративне правопорушення обставини повинні бути належним чином перевірені та доведені сукупністю належних і допустимих доказів.

Диспозиції статей 172–4 – 172–9 КУпАП є бланкетними: описують певні правопорушення, але для повного встановлення їх ознак відсилають до закону, який визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень. У зв'язку з цим для встановлення наявності у діяч (бездіяльності) певної особи складу адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, необхідно звертатися до відповідних положень Закону України «Про запобігання корупції» та прийнятих на його

виконання нормативно-правових актів. Згідно із затвердженою формою протоколу про адміністративне правопорушення в такому протоколі має обов'язково зазначатися конкретна стаття (частина статті) Закону України «Про запобігання корупції», вимоги якої було порушено особою, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Поряд із цим для правильної кваліфікації адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, варто враховувати правові позиції, викладені у роз'ясненнях Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – НАЗК) та узагальненнях судової практики у справах про адміністративні правопорушення цієї категорії, зокрема:

- Методичні рекомендації НАЗК щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції (від 12.01.2024 р. № 2)¹;
- Роз'яснення НАЗК від 13.06.2022 р. № 11 щодо наявності/відсутності конфлікту інтересів під час реалізації повноважень з окремих питань оплати праці²;
- Роз'яснення НАЗК від 13.11.2023 р. № 4 щодо фінансової доброчесності: застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю (подання декларації, повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, повідомлення про відкриття валютного рахунку)³;
- лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 22.05.2017 р. № 223–943/0/4–17 «Щодо притягнення до адміністративної відповідальності за окремі правопорушення, пов'язані з корупцією»⁴;
- постанову Пленуму Верховного Суду України від 25.05.1998 р. № 13 «Про практику розгляду судами справ

¹ Офіційний вебсайт Національного агентства з питань запобігання корупції. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/category/konflikt-interesiv/>

² Офіційний вебсайт Національного агентства з питань запобігання корупції. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/Rozyasnennya-11-vid-13.06.2022-shhodo-konfliktu-interesiv-1.pdf>

³ Офіційний вебсайт Національного агентства з питань запобігання корупції. <https://wiki.nazk.gov.ua/category/deklaruvannya/>

⁴ URL: https://zib.com.ua/files/Golovam_apelacijnih_sudiv_vid_2205_2017.pdf

про корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з корупцією»¹ (з урахуванням змін, які були внесені до законодавства після прийняття цієї постанови).

Загальні вимоги до змісту протоколу про адміністративне правопорушення визначено статтею 256 КУпАП. Зазначені вимоги конкретизовано в Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції, затвердженій наказом Міністерства внутрішніх справ України від 06 листопада 2015 року № 1376 (зі змінами), що визначає правила документування адміністративних правопорушень уповноваженими посадовими особами органів Національної поліції України. Додатком 3 до цієї Інструкції встановлено форму протоколу про адміністративне правопорушення, пов'язаного з корупцією, яка охоплює обов'язкові реквізити, що має містити такий протокол. Як наголошено в одному з судових рішень, якість формування матеріалів протоколу є дуже важливою складовою справи про адміністративне правопорушення, й фактично є «обвинуваченням» держави щодо особи. Саме від якісно складеного протоколу про адміністративні правопорушення працівниками поліції і залежить повне та об'єктивне з'ясування обставин події, встановлення особи правопорушника та притягнення його до відповідальності².

Разом з тим аналіз судової практики у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, вказує на те, що під час документування таких правопорушень уповноважені посадові особи підрозділів СР не завжди додержуються вимог ст. 256 КУпАП та вищеназваної Інструкції. Це стає причиною повернення судами матеріалів справ до відповідних підрозділів СР для доопрацювання (належного оформлення).

Серед поширених помилок, які допускаються працівниками підрозділів СР при документуванні зазначеної категорії правопорушень і призводять до повернення матеріалів на доопрацювання, можна виділити зокрема такі:

1. Допущення змістовної суперечливості у матеріалах справи, як-то:

¹ Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-98#Text>

² Постанова Деснянського районного суду м. Чернігова від 3 червня 2024 р. у справі № 750/7536/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119449496>

- помилкове зазначення в протоколі дати вчинення правопорушення¹;
- неправильне зазначення місця вчинення адміністративного правопорушення², зокрема, незазначення конкретної адреси³;
- неправильне зазначення прізвища, імені та по батькові⁴, дати і місця народження особи, яка притягується до адміністративної відповідальності⁵;
- відсутність у матеріалах справи письмових пояснень свідків, посилання на які міститься у протоколі про адміністративне правопорушення⁶;
- допущення розбіжностей при зазначенні дат складання та підписання протоколу⁷.

2. Відсутність у протоколі обов'язкових відомостей, передбачених ст. 256 КУпАП та/або Інструкцією з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції, як-то:

- незазначення дати складання адміністративного протоколу⁸;

¹ Постанова Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 23 квітня 2024 р. у справі № 686/10087/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118551943>

² Постанова Васильківського районного суду Дніпропетровської області від 5 березня 2024 р. у справі № 172/1906/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117429749>; Постанова Здолбунівського районного суду Рівненської області від 30 квітня 2024 р. у справі № 562/1389/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118913795>

³ Постанова Хортицького районного суду м. Запоріжжя від 31 жовтня 2023 р. у справі № 337/6246/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114549026>; Постанова Хортицького районного суду м. Запоріжжя від 31 жовтня 2023 р. у справі № 337/6244/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114549027>

⁴ Постанова Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 15 березня 2024 р. у справі № 686/6470/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117682284>

⁵ Постанова Городищенського районного суду Черкаської області від 11 березня 2024 р. у справі № 691/234/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117557574>

⁶ Постанова Десянянського районного суду м. Чернігова від 26 червня 2023 р. у справі № 750/9296/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111791877>

⁷ Постанова Вишгородського районного суду Київської області від 24 квітня 2023 р. у справі № 363/2106/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110444603>

⁸ Постанова Миколаївського районного суду Миколаївської області від 1 лютого 2024 р. у справі № 945/2284/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116683953>

- відсутність у графі «назва, реквізити документа, що посвідчує особу» відомостей про документ, на підставі якого було встановлено особу¹;
- незазначення ім'я та по-батькові посадової особи, яка склала протокол (натомість вказано лише її прізвище та ініціали); зазначення посади особи у неналежній графі; незазначення відомостей щодо заподіяння правопорушенням матеріальної шкоди; відсутність відомостей стосовно того, чи притягувалась особа раніше до адміністративної відповідальності (п. 9 розд. II Інструкції, ст. 256 КУпАП); незазначення пояснень особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, а також відсутність відмітки про відмову такої особи давати пояснення у разі такої відмови².

3. Внесення до протоколу запису про відмову особи від підпису протоколу без залучення свідків для фіксування факту відмови від підпису; відсутність у матеріалах справи відомостей про запрошення особи для отримання копії протоколу та дачі пояснень, та про направлення особі копії протоколу поштою³.

4. Відсутність у матеріалах справи даних про вручення особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, складених змін до протоколу, які торкаються суті адміністративного правопорушення⁴.

5. Долучення до матеріалів справи документів, які не засвідчені з дотриманням вимог 5.26 ДСТУ 4163–2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації». Вимоги до оформлення

¹ Узагальнення судової практики розгляду справ про адміністративні правопорушення за ст. ст. 172–4 – 172–9 КУпАП судами загальної юрисдикції Миколаївської області за звітний період 2020 року. URL: https://mka.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/sud4812/sud4812/korupcia.pdf; Постанова Старосинявського районного суду Хмельницької області від 27 квітня 2023 р. у справі № 684/90/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110490986>; Постанова Городищенського районного суду Черкаської області від 11 березня 2024 р. у справі № 691/234/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117557574>

² Постанова Ярмолинського районного суду Хмельницької області від 24 березня 2023 р. у справі № 689/706/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109770090>

³ Постанова Старосинявського районного суду Хмельницької області від 27 квітня 2023 р. у справі № 684/90/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110490986>

⁴ Постанова Десянянського районного суду м. Чернігова від 8 травня 2023 р. у справі № 750/6451/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110715140>

документів» (затвердженого наказом ДП «УкрНДНЦ» від 01.07.2020 № 144), згідно з якими відмітку про засвідчення копії документа складають з таких елементів: слів «Згідно з оригіналом» (без лапок), найменування посади, особистого підпису особи, яка засвідчує копію, її власного імені та прізвища, дати засвідчення копії¹.

6. Наявність у протоколі про адміністративне правопорушення окрім друкованого тексту також і рукописного тексту, який не завірений та не містить відмітки про те, коли дані відомості внесено і ким².

Подекуди в адміністративних протоколах зазначаються відомості, які не відповідають фактичним обставинам справи, що стає підставою для її закриття згідно з п. 1 ст. 247 КУпАП.

Зокрема, під час розгляду справи № 308/4969/23 суд дослідив протоколи, зі змісту яких вбачалося, що ОСОБА_1, обіймаючи посаду директора КНП «Обласний клінічний центр нейрохірургії та неврології» Закарпатської обласної ради, діючи в інтересах близьких осіб – батька ОСОБА_3 та брата ОСОБА_2, які також працюють в КНП, маючи на підписі накази про їх преміювання, всупереч вимог п. п. 2, 3 ч. 1 ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції», не повідомив про наявність у нього реального конфлікту інтересів Закарпатську обласну раду та підписав накази про їх преміювання, тобто прийняв рішення в умовах реального конфлікту інтересів, чим вчинив адміністративні правопорушення, передбачені ч. ч. 1, 2 ст. 172–7 КУпАП.

В ході судового розгляду справи було встановлено, що накази № 161-к, 189-к та 190-к, підписання яких в умовах реального конфлікту інтересів інкримінувалося ОСОБИ_1, були підписані не ним, а ОСОБОЮ_4, який в.о. керівника КНП. З огляду на те, що накази про преміювання серед інших ОСОБА_3 та ОСОБА_2 підписані в.о. директора ОСОБОЮ_4, що підтверджено також показами

¹ Постанова Бахмацького районного суду Чернігівської області від 10 травня 2023 р. у справі № 728/1105/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110775949>; Постанова Бердичівського міськрайонного суду Житомирської області від 28 лютого 2024 р. у справі № 274/241/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117307587>; Постанова Уманського міськрайонного суду Черкаської області від 14 травня 2024 р. у справі № 705/2822/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119034970>; Постанова Десянського районного суду м. Чернігова від 3 червня 2024 р. у справі № 750/7536/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119449496>

² Постанова Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 23 травня 2024 р. у справі № 686/13185/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119278010>

останнього, наданими в судовому засіданні, а не ОСОБОЮ_1, яка притягається до відповідальності, суд констатував, що зазначені у розглядуваних протоколах відомості не відповідають фактичним обставинам справи¹.

Відтак, під час документування адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, уповноваженим посадовим особам підрозділів СР необхідно уникати допущення вищевказаних помилок та додатково перевіряти матеріали справи, приділяючи окрему увагу коректному опису суті адміністративного правопорушення в точній відповідності з фактичними обставинами справи.

Згідно з вимогами ч. 2 ст. 257 КУпАП протокол про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, разом з іншими матеріалами у триденний строк з моменту його складення надсилається до місцевого загального суду *за місцем вчинення такого правопорушення*. Зміни територіальної підсудності справи на стадії судового розгляду нормами КУпАП не передбачено. Тому, неправильне визначення місця вчинення та розгляду справи про адміністративне правопорушення має наслідком повернення матеріалів справи підрозділу СР для визначення належного суду, уповноваженого на їх розгляд².

Зважаючи на формулювання п. 1 ч. 1 ст. 255 КУпАП, згідно з якою право складати протоколи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 172–4 – 172–9 КУпАП, мають *уповноважені на те посадові особи органів Національної поліції*, до матеріалів справи рекомендується додавати документи, що підтверджують наявність відповідних повноважень у особи, яка склала адміністративний протокол³. Водночас із змісту ст. 255

¹ Постанова Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 4 травня 2023 р. у справі № 308/4960/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110962336>

² Постанова Корюківського суду Чернігівської області від 5 лютого 2024 р. у справі № 736/2088/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116795664>; Постанова Ленінського районного суду м. Кіровограда від 6 березня 2024 р. у справі № 405/1470/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117493585>; Постанова Голованівського районного суду Кіровоградської області від 9 квітня 2024 р. у справі № 386/439/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118212427>; Постанова Здолбунівського районного суду Рівненської області від 18 квітня 2024 р. у справі № 562/1285/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118456867>

³ На практиці непоодинокими є випадки, за яких наявність відповідних повноважень у певних посадових осіб підрозділів СР ставиться під сумнів стороною захисту або су-

КУпАП слідує, що посадові особи органів Національної поліції не уповноважені складати протоколи про передбачені статтями 172–4 – 172–9 КУпАП адміністративні правопорушення, вчинені службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище (обіймають посади, визначені у примітці до статті 56 Закону України «Про запобігання корупції»). Натомість відповідні повноваження надано посадовим особам НАЗК. Відтак, у разі надходження до підрозділів СР інформації про вчинення вищевказаних правопорушень службовими особами, які займають відповідальне або особливо відповідальне становище, таку інформацію з відповідними матеріалами рекомендується передавати до НАЗК.

Поряд із цим потрібно враховувати:

- положення частини другої статті 254 КУпАП, згідно з якими протокол про адміністративне правопорушення, у разі його оформлення, складається не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту виявлення особи, яка вчинила правопорушення, у двох примірниках, один із яких під розписку

дом. Зокрема, у постанові Франківського районного суду м. Львова від 17 лютого 2022 р. у справі № 450/3462/21 зауважено таке: «З матеріалів справи вбачається, що перевірка стосовно ОСОБА_1 проводилася виключно працівниками 6-го відділу (протидії корупції) управління стратегічних розслідувань у Львівській області Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України, які відбирали пояснення, робили запити, збирали докази, склали протокол про адміністративне правопорушення стосовно ОСОБА_1. Разом з тим, в матеріалах справи відсутні будь-які документи на підтвердження повноважень саме цих працівників 6-го відділу (протидії корупції) управління стратегічних розслідувань у Львівській області Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України на здійснення перевірки та складення протоколу про адміністративне правопорушення відносно ОСОБА_1 (*Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103504306>). В іншій справі – № 197/771/22 – суд повернув матеріали до підрозділу СР для належного оформлення через те, що «не надано докази на підтвердження повноважень особи, яка склала та підписала протокол, на такі дії, тобто докази того, що особа, яка склала і підписала протокол на день складання останнього обіймала саме ту посаду, яка зазначена в протоколі, і мала право за своїми посадовими обов'язками складати такий протокол» (*Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108997157>). Водночас примітним є те, що такий підхід застосовується судами не завжди. Наприклад, у справі № 187/378/24 Петриківський районний суд Дніпропетровської області відхилив доводи захисника про те, що протоколи про адміністративні правопорушення за ч. 1 і ч. 2 ст. 172–7 КУпАП складено не уповноваженою на те посадовою особою. Натомість з посиланням на пункт 1 частини першої статті 255 КУпАП констатовано, що КУпАП не передбачено долучення до протоколів про адміністративні правопорушення копій посадових інструкцій працівників органів Національної поліції на підтвердження повноважень щодо складення протоколів про адміністративні правопорушення чи будь-яких інших документів (*Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117677224>).

вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності;

- спеціальні норми частини четвертої статті 38 КУпАП, згідно з якими адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, може бути накладено протягом шести місяців з дня його виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення¹.

Водночас слід брати до уваги, що наразі у судовій практиці наявні суперечливі правові позиції стосовно визначення моменту виявлення порушення, пов'язаного з корупцією.

Одна з цих позицій полягає в тому, що моментом виявлення порушення, пов'язаного з корупцією, вважається момент отримання інформації про таке порушення уповноваженими суб'єктами (особою чи органом державної влади). При цьому наголошується, що складання протоколу про адміністративне правопорушення, пов'язаного з корупцією є лише окремою процесуальною дією, вчиненою на підставі виявленого факту порушення, пов'язаного з корупцією. Факт виявлення порушення – це окрема подія, яка завжди передує складанню протоколу про вчинення порушення. Сам протокол фактично є суб'єктивний виклад свого бачення уповноваженою особою та фіксація обставин певної події на основі наявних доказів². Момент виявлення порушення не можна ототожнювати з часом складання протоколу про адміністративне правопорушення, оскільки останній є засобом не виявлення, а фіксації правопо-

¹ З урахуванням низки проблем щодо неоднозначного тлумачення і застосування цих положень, в Антикорупційній стратегії на 2021–2025 роки міститься зазначення на потребу скасування прив'язки строків накладення адміністративних стягнень за вчинення таких правопорушень до дня їх виявлення. Проте дотепер відповідні зміни до КУпАП не внесені.

² Момент виявлення корупційного правопорушення. URL: <https://prikhodko.com.ua/my-i-zmi/my-i-zmi/stattya/moment-vyavlennya-korupciijnogo-pravoporushennya/>; Постанова Тарутинського районного суду Одеської області від 15 березня 2023 р. у справі № 514/129/23; *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109704631>; Постанова Київського районного суду м. Харкова від 19 квітня 2023 р. у справі № 953/2067/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110367462>; Постанова Рівненського міського суду Рівненської області від 16 травня 2023 р. у справі № 569/6502/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110979330>; Постанова Володимир-Волинського міського суду Волинської області від 7 серпня 2023 р. у справі № 154/1463/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112707035>; Постанова Вінницького апеляційного суду від 10 січня 2024 р. у справі № 127/17893/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116190504>; і ін.

рушення¹. У постанові Верховного Суду від 28.02.2019 р у справі № 149/2498/17 також констатовано: «Колегія суддів зазначає, що початок перебігу строку накладення адміністративного стягнення слід пов'язувати з днем виявлення правопорушення саме органом, який уповноважений на складання відповідного протоколу про адміністративне правопорушення, як початкового етапу процедури притягнення особи до адміністративної відповідальності. Днем виявлення правопорушення слід також вважати і день, коли до уповноваженого органу надійшли будь-які відомості про можливе вчинення адміністративного правопорушення»².

Зокрема, керуючись такою позицією під час розгляду справи № 709/411/23 суд констатував таке: «...суд не може поводитись з твердженням у протоколі про адміністративне правопорушення про те, що датою виявлення адміністративного правопорушення є дата складання протоколу, так як на момент його складання зібрані необхідні докази, що в сукупності і свідчать про ознаки правопорушення, оскільки воно не ґрунтується на вимогах закону, так як датою виявлення правопорушення є дата отримання документів від ДП «Іркліївський розплідник рослиноідних риб», а саме наказу № 51-Од від 30.06.2022 року, яка очевидно передувала збиранню необхідних доказів в результаті чого врешті і складений відповідний протокол. В судовому засіданні 10 травня 2023 року були долучені до матеріалів справи документи, зокрема, супровідний лист, з якого вбачається, що копії затребуваних документів Управління стратегічних розслідувань в Черкаській області Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України отримало 12 жовтня 2022 року, отже ця дата і є днем виявлення адміністративного правопорушення»³.

Застосовуючи наведену позицію, суди іноді також наголошують, що відповідно до установлені практики Європейського суду

¹ Постанова Краснокутського районного суду Харківської області від 23 травня 2023 р. у справі № 627/156/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111188723>; Постанова Онуфріївського районного суду Кіровоградської області від 11 березня 2024 р. у справі № 399/2/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117705192>

² Постанова Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 28 лютого 2019 р. у справі № 149/2498/17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80168681>

³ Постанова Чорнобаївського районного суду Черкаської області від 10 травня 2023 р. у справі № 709/411/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110838478>

з прав людини, висловленої у рішеннях «Гуренка проти України», «Швидка проти України», «Лучанінова проти України», «Карелін проти Російської Федерації» та у інших багаточисельних рішеннях адміністративні правопорушення за своєю суттю відносяться до кримінальних правопорушень, а тому при розгляді справ про адміністративні правопорушення повинні застосовуватись відповідні положення закону, які регламентують кримінальне провадження. Застосовуючи відповідні положення кримінального процесуального закону, а також загальні положення теорії права можливо стверджувати те, що під виявленням правопорушення необхідно розуміти отримання органом, уповноваженим на проведення відповідного розслідування, інформації чи фактів, які указують чи можуть указувати на існування обставин, що утворюють склад відповідного правопорушення і які є підставою для початку проведення відповідного розслідування. Таким чином, виявлення правопорушення є підставою для проведення відповідного розслідування, що закінчується складанням відповідного документу, який є підставою для притягнення особи до певного виду відповідальності. Стосовно справ про адміністративне правопорушення таким документом є протокол про адміністративне правопорушення, тобто процесуальний документ, яким держава в особі уповноваженого органу чи особи висуває певній особі претензії кримінально правового (адміністративно правового) характеру і який є підставою для подальшого провадження у справі¹.

У згаданому контексті вельми показовою є її постанова суду у справі № 405/1112/20, у якій, зокрема, зазначено таке:

«...станом на 21.03.2019 у Національного агентства, як органу, уповноваженого на складання протоколів про адміністративні правопорушення, зокрема, за статтею 172–7 КУпАП була інформація та документи, які долучені до протоколу, щодо можливого порушення ОСОБА_1 вимог статті 28 Закону України «Про запобігання корупції» щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, що свідчить про те, що поза розумним сумнівом, станом на 21.03.2019 зазначеним органом було виявлено ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 172–7 КУпАП, вчинення якого ставиться у вину ОСОБА_1.

¹ Постанова Ірпінського міського суду Київської області від 10 червня 2020 р. у справі № 367/2272/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89709714>

В свою чергу протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, у відношенні ОСОБА_1 складений лише 13 лютого 2020 року. Тобто, ще станом на 13 лютого 2020 року – час складання протоколу про адміністративне правопорушення, пов'язане із корупцією, сплинув, передбачений ч. 3 ст. 38 КУпАП (в редакції на час події, вказаної в протоколі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією), трьохмісячний строк притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення корупційного правопорушення. Можливість відновлення або поновлення цих строків КУпАП не передбачає.

...Пунктом 7 ч. 1 ст. 247 КУпАП встановлено, що провадження в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочатим, а розпочате підлягає закриттю у разі закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених ст. 38 цього Кодексу.

За таких обставин, старший оперуповноважений 1-го сектору (протидії корупції) Управління стратегічних розслідувань в Кіровоградській області ДСР НП України не мав права розпочинати провадження у справі та складати протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією № 27/20 від 13 лютого 2020 року, оскільки на момент його складання закінчилися строки накладення адміністративного стягнення, передбачені ч. 3 ст. 38 КУпАП (в редакції на час події, вказаної в протоколі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією), а саме: минуло більше трьох місяців з моменту виявлення ознак адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, вказаного в протоколі, як вчинення ОСОБА_1 дій в умовах реального конфлікту інтересів під час підписання наказу за № 421/ос-18 від 03.12.2018 «Про заохочення персоналу установи» шляхом оголошення зазначеним наказом собі подяки»¹.

Інша позиція ґрунтується на судженні, згідно з яким «виявити» правопорушення – означає встановити наявність усіх передбачених законом об'єктивних і суб'єктивних ознак конкретного правопорушення. Право встановлення цього факту і його документування має особа, уповноважена на складання протоколу. Особа,

¹ Постанова Ленінського районного суду м. Кіровограда від 4 червня 2020 р. у справі № 405/1112/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89756753>

уповноважена на складання протоколу, у різні періоди часу може отримувати різну інформацію про події та факти, що мають відношення до вчиненого правопорушення (збір документів, інформації, отримання пояснення тощо). Висновок про те, що виявлено саме правопорушення (як сукупність усіх передбачених законом ознак – об'єкт, суб'єкт, об'єктивна, суб'єктивна сторона) така особа робить виключно шляхом оформлення та підписання протоколу про вчинення адміністративного правопорушення. При цьому робить це невідкладно – не пізніше 24 годин з моменту фактичного встановлення усіх необхідних ознак. Початком обчислення строку виявлення адміністративного правопорушення є момент, коли особою, уповноваженою на складання протоколу, зібрано і проаналізовано необхідні докази та зроблено висновок про наявність у діях особи складу адміністративного правопорушення, що може свідчити про дату виявлення адміністративного правопорушення. Днем виявлення будь-якого адміністративного правопорушення є день складання та підписання уповноваженою на те особою протоколу про вчинення адміністративного правопорушення¹.

Так, у постанові Мар'їнського районного суду Донецької області у справі № 237/3246/21 зазначено:

«...Протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, стосовно ОСОБА_1, складено 23.08.2021.

Таким чином, днем виявлення правопорушення є 23.08.2021, тобто той момент, коли було достовірно встановлено, що у діях особи є склад правопорушення. Висновок про виявлення правопорушення, пов'язаного з корупцією, а саме сукупності його об'єктивних та суб'єктивних ознак, особа, яка уповноважена складати протокол про таке порушення, робить виключно шляхом оформлення та підписання протоколу про вчинення адміністративного

¹ Постанова Приморського районного суду м. Маріуполя Донецької області від 11 лютого 2022 р. у справі № 266/5711/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103450378>; Постанова Ленінського районного суду м. Дніпропетровська від 31 березня 2023 р. у справі № 205/1983/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110080927>; Постанова Вінницького апеляційного суду від 28 березня 2024 р. у справі № 127/569/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118001611>; Постанова Дніпровського апеляційного суду від 1 травня 2024 р. у справі № 187/378/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118859361>; Постанова Черкаського апеляційного суду від 24 травня 2024 р. у справі № 691/149/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119398520>; і ін.

правопорушення, пов'язаного з корупцією. Саме з дати його складання починає спливати строк накладення стягнення.

Вказане узгоджується з позицію Донецького апеляційного суду, яку викладено в узагальненні судової практики щодо дотримання місцевими загальними судами законодавства при розгляді справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією за 2020 рік.

Вказана позиція також міститься у листі Касаційного кримінального суду Верховного Суду № 701/0/158–21 від 21.09.2021, яким надано роз'яснення на запит Донецького апеляційного суду.

В своєму рішенні від 04.01.2022 (справа № 235/6045/21) Донецький апеляційний суд закріпив зазначену позицію на практиці.

...Враховуючи, що з дня виявлення адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172–6 КУпАП, а саме з 23.08.2021 року минуло більше шести місяців, провадження в справі про адміністративне правопорушення підлягає закриттю на підставі п. 7 ч. 1 ст. 247 КУпАП у зв'язку з закінченням на момент розгляду справи строків накладення адміністративного стягнення»¹.

У низці випадків під час розгляду відповідної категорії справ суди також зазначають, що згідно з роз'ясненням Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, скерованим 11.09.2018 р. голові Національної поліції України, визначений ст. 254 КУпАП строк для складання протоколу починає свій відлік лише після того як у посадової особи, уповноваженої складати протокол, буде достатньо фактичних даних для висновку про наявність у діях чи бездіяльності особи вини у вчиненні правопорушення, наявності всіх достатніх даних для заповнення та складання протоколу, а моментом виявлення особи, яка вчинила адміністративне правопорушення є момент, коли особа, уповноважена на складання протоколу, здобула можливість за участі особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, здійснити дії, визначені ч.ч. 2–4 ст. 256 КУпАП, в тому числі щодо надання пояснень². Водночас наявні й випадки, за яких суди не погоджуються з цією позицією.

¹ Постанова Мар'їнського районного суду Донецької області від 21 вересня 2023 р. у справі № 237/3246/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113800973>

² Постанова Сквирського районного суду Київської області від 2 квітня 2024 р. у справі № 376/783/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118247678>

Так, під час розгляду справи № 486/1596/21 уповноважена посадова особа підрозділу СР, що склала протокол про адміністративне правопорушення, керувалася позицією, згідно з якою днем виявлення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією є день складання протоколу. В обґрунтування своєї позиції до протоколу про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією працівник поліції долучив науково-експертний висновок, підготовлений у відділі проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права ім. В.М. Корецького Національної академії наук України, де зазначено, що визначений ст. 254 КУпАП строк для складання протоколу починає свій відлік лише після того, як в посадовій особі буде достатньо фактичних даних для висновку про наявність в діях чи бездіяльності особи вини у вчиненні правопорушення.

Разом з тим суд не прийняв доводи науково-експертного висновку, і констатував, що такий висновок не ґрунтується на жодній нормі закону, а КУпАП не передбачено жодних винятків щодо обчислення строків притягнення особи до адміністративної відповідальності за цією категорією справ. Водночас зауважено, що зазначені доводи можуть привести до необґрунтованості продовження (продлонгації) строку накладення адміністративного стягнення за корупційні правопорушення, визначеного ст. 38 КУпАП, що суперечить основним засадам процесуальної діяльності, визначеної законами України¹.

Порушене проблемне питання щодо визначення моменту виявлення адміністративного порушення, пов'язаного з корупцією, раніше розглядалося і у наукових публікаціях, при цьому висловлені в них позиції також є різними². Зважаючи на це, професор О. О. Ду-

¹ Постанова Южноукраїнського міського суду Миколаївської області від 26 січня 2022 р. у справі № 486/1596/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102772048>

² Загорська О.І. Темпоральні особливості притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. № 2. С. 68–75; Панафеда Н. Проблемні питання правозастосування під час судового розгляду справ про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, щодо порушення фінансового контролю та причини їх закриття. *Вісник прокуратури*. 2018. № 4. С. 93–107; Судовий розгляд справ про правопорушення, пов'язані з корупцією: практич. посіб. / кол. авт.; за ред. доктора юрид. наук, проф. О.М. Костенка. Київ: Національна академія прокуратури України, 2018. С. 255; Шаблістий В.В. Дискусійні питання притягнення до кримінальної та адміністративної відповідальності за вчинення корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матеріали Міжнар. наук.– практич. конф. (м. Дніпро, 15 листопада 2019 р.). Дніпро: ДДУВС, 2019. С. 49–52.

доров обґрунтовано наголошує, що з'ясована ситуація у правозастосовній практиці не може вважатися прийнятною, а для її виправлення слід внести зміни до законодавства, чітко визначивши день, який слід вважати моментом виявлення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією¹.

При співставленні наведених вище правових позицій вбачається, що більш обґрунтованою є позиція, згідно з якою датою виявлення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, вважається дата складання протоколу про адміністративне правопорушення. Адже на момент одержання уповноваженим органом первинних відомостей про можливе вчинення адміністративного правопорушення посадова особа, уповноважена на складання адміністративного протоколу, ще не має достатніх підстав поза розумним сумнівом вважати, що адміністративне правопорушення дійсно було вчинене. Після одержання таких відомостей уповноважена посадова особа має всебічно, повно та об'єктивно дослідити всі обставини та докази, які підтверджують факт вчинення адміністративного правопорушення, і на основі цього – зробити висновок про наявність чи відсутність у діях особи складу адміністративного правопорушення.

На користь наведеної правової позиції опосередковано вказує й зміст положень розділу VI Порядку проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, затвердженого наказом НАЗК від 29.01.2021 р. № 26/21 (в редакції наказу НАЗК від 13.11.2023 р. № 256/23). Так, в п. 5 розділі VI цього Порядку зазначено, зокрема:

«У разі виявлення за результатами проведення повної перевірки *ознак* адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, складення протоколу щодо якого віднесено до компетенції Національного агентства та повноважень посадових осіб структурного підрозділу, який проводив перевірку, уповноважена особа, яка здійснювала таку перевірку, упродовж 5 робочих днів з наступного робочого дня за днем погодження довідки *розпочинає збір даних для встановлення наявності підстав для складення протоколу про таке правопорушення* відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення. У разі наявності зазначених підстав уповноважена особа складає відповідний протокол і направляє

¹ Дудоров О. О. Узагальнення судової практики у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (статті 172-4 – 179-9 КУпАП). Київ, 2019. С. 34.

його до суду в порядку, визначеному Кодексом України про адміністративні правопорушення. Про відсутність зазначених підстав для складення протоколу уповноважена особа повідомляє безпосереднього керівника обґрунтованою доповідною запискою».

Аналіз зазначених положень дає підстави для виокремлення та розрізнення таких категорій, як «виявлення ознак адміністративного правопорушення» та «виявлення адміністративного правопорушення». Так, одержувана підрозділами СР первинна інформація про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, може вказувати на наявність *окремих ознак* такого правопорушення. Поряд із цим адміністративне правопорушення як таке можна вважати виявленим лише тоді, коли уповноваженою посадовою особою буде встановлено наявність всіх елементів складу такого правопорушення, що є підставою для складення протоколу.

Разом з тим, застосовуючи цю позицію до законодавчого унормування порушеного питання, уповноваженим посадовим особам підрозділів СР, які одержують первинну інформацію про вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, необхідно не допускати безпідставного зволікання (затягування строків) щодо перевірки цієї інформації, збирання доказів та складання адміністративних протоколів.

Так, під час розгляду справи № 366/356/24 суд зауважив, що під час перевірки Управлінням стратегічних розслідувань можливих ознак вчинення ОСОБА_2 адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, вказаним управлінням 13.09.2023 отримані останні за часом матеріали, які могли бути підставою для складання стосовно ОСОБА_2 протоколу про адміністративне правопорушення та притягнення її до адміністративної відповідальності. Натомість, протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172–8 КУпАП відносно ОСОБА_2, складено 30.01.2024, тобто більше ніж через 4 місяці¹.

Невідкладне проведення збору необхідних даних, складання та направлення до суду протоколів про адміністративне правопорушення, пов'язаних з корупцією, виключатиме наявність підстав для закриття відповідних справ згідно з п. 7 ч. 1 ст. 247 КУпАП та уникнення винними особами відповідальності за вчинення цих правопорушень.

¹ Постанова Іванківського районного суду Київської області від 28 березня 2024 р. у справі № 366/356/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118055785>

2. Особливості документування окремих видів адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, підрозділами стратегічних розслідувань

2.1. Порухення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172–4 КУпАП)

Частина перша статті 172–4 КУпАП встановлює адміністративну відповідальність за порушення особою встановлених законом обмежень щодо зайняття іншою оплачуваною діяльністю (крім викладацької, наукової та творчої діяльності, медичної та суддівської практики, інструкторської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю. Наведене положення кореспондує із ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції», яка встановлює заборону щодо зайняття зазначеними видами діяльності для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Формулювання *«іншою оплачуваною діяльністю»*, вжите у статті 172–4 КУпАП та у п. 1 ч. 1 ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції» означає, що для констатації порушення обмеження, передбаченого цією нормою, необхідним є встановлення таких компонентів:

1) здійснення власне діяльності як такої (виконання певних робіт, надання послуг тощо), та/або зайняття посади, яка передбачає здійснення певної діяльності;

2) здійснення іншої, ніж основна, діяльності (виконання інших обов'язків, ніж обов'язки за посадою, яка відносить особу до суб'єктів, на яких поширюється таке обмеження);

3) оплатний характер іншої діяльності (виконання робіт та/або надання послуг, які оплачуються або можуть бути оплачені в майбутньому).

Діяльність вважається оплачуваною за наявності хоча б однієї з таких умов:

- оплата (можливість оплати) за таку діяльність передбачається законодавством та/або статутом та/або іншими документами юридичної особи, у якій здійснюється відповідна діяльність, або у трудовому договорі (контракті), цивільно-правовому договорі (угоді);
- особа фактично отримала оплату за таку діяльність (роботу, послугу) (п. 9.2 Методичних рекомендацій НАЗК від 12.01.2024 р. № 2)¹.

При цьому матеріальні та стимулюючі виплати, які безпосередньо не пов'язані із виконанням оплачуваної роботи, не можуть бути прирівняні до оплати праці за виконану роботу.

Так, розглядаючи справу № 526/3660/23 суд встановив, що за змістом протоколу про адміністративне правопорушення ОСОБА_2, перебуваючи з 24.02.2022 по теперішній час на посаді командира роти охорони, будучи військовою посадовою особою Збройних сил України, відповідно до підпункту «г» пункту 1 частини 1 статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», примітки до статті 172–4 КУпАП, являючись суб'єктом відповідальності, на якого поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», в порушення вимоги ч. 1 ст. 25 цього Закону, у період часу з 19.07.2022 по 31.08.2023 перебував на посаді інженера з безпеки руху Управління транспорту ПАТ «Укрнафта» та отримав дохід у вигляді заробітної плати на загальну суму 14 605,05 грн., що є іншою оплачуваною діяльністю (крім викладацької, наукової та творчої діяльності, медичної та суддівської практики, інструкторської практики із спорту), чим вчинив адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, передбачене ч. 1ст. 172–4 КУпАП.

ОСОБА_2 у судовому засіданні не визнав вини та пояснив, що 25 лютого 2022 року він був призваний до РТЦК по мобілізації та був увільнений від виконання обов'язків за основним місцем роботи. Відповідно до чинного законодавства за ним зберігалася заробітна плата до 18 липня 2022 року. Після вказаної дати йому виплачувалася матеріальна допомога на підставі умов колективного договору. Заробітну плату в період з 19.07.2022 до 31.08.2023 він не отримував, ніякої роботи за основним місцем роботи не виконував.

¹ Офіційний вебсайт Національного агентства з питань запобігання корупції. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/category/konflikt-interesiv/>

Суд, розглядаючи протокол про адміністративне правопорушення в межах інкримінованого ОСОБА_2 діяння не встановив факту виплати йому заробітної плати на суму 14605.05 грн., яка б свідчила про зайняття ним іншою оплачуваною діяльністю. Встановлено, що в даному випадку мали місце виплата матеріальної допомоги на оздоровлення та премії за виконану роботу у 2022 році до його призову за мобілізацією на підставі Положення про преміювання інженерно-технічних працівників у ПАТ «Укрнафта». В інших випадках йому проводилась виплата матеріальної допомоги, як мобілізованому¹.

У разі встановлення та документування факту порушення особою встановлених законом обмежень щодо зайняття підприємницькою діяльністю потрібно брати до уваги, що в цьому випадку суб'єктом відповідальності за частиною першою статті 172–4 КУпАП є особа, яка:

- 1) здійснювала підприємницьку діяльність;
- 2) отримувала будь-які доходи (винагороду тощо) у зв'язку із здійсненням підприємницької діяльності.

Ці дві ознаки слід встановити у їх сукупності. При цьому сам факт реєстрації особи як суб'єкта підприємницької діяльності без вчинення нею дій, що охоплюються поняттям підприємницької діяльності (визначення якого наразі наведено у ст. 42 Господарського кодексу України), не є достатньою підставою для кваліфікації діяння особи за частиною першою ст. 172–4 КУпАП.

Зокрема, в ході розгляду матеріалів справи № 689/2108/23 суд встановив, що ОСОБА_1 є фізичною особою-підприємцем з 20 жовтня 2017 року. Відповідно до наказу начальника районного територіального центру комплектування та соціальної політики від 26 лютого 2022 року № 44 старший лейтенант запасу ОСОБА_1, призваний ІНФОРМАЦІЯ_3, призначений офіцером відділення обліку мобілізаційної роботи шостого відділу Хмельницького РТЦ та СП.

Відповідно до частини третьої статті 39 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» за громадянами України, які призвані на строкову військову службу, військову службу

¹ Постанова Гадацького районного суду Полтавської області від 4 квітня 2024 р. у справі № 526/3660/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118165792>

за призовом під час мобілізації, на особливий період, або прийняті на військову службу за контрактом, у разі виникнення кризової ситуації, що загрожує національній безпеці, оголошення рішення про проведення мобілізації та (або) введення воєнного стану на строк до закінчення особливого періоду або до оголошення рішення про демобілізацію, не припиняється державна реєстрація підприємницької діяльності фізичних осіб – підприємців. У разі непроведення ними підприємницької діяльності у період проведення мобілізації нарахування податків і зборів таким фізичним особам – підприємцям не здійснюється.

Отже, ОСОБА_1 мав право не припиняти державну реєстрацію фізичної особи-підприємця; закон зобов'язував його лише здійснити дії, спрямовані на припинення фактичної підприємницької діяльності.

Як видно з фабули обвинувачення протоколу про адміністративне правопорушення ОСОБА_1 обвинувачується лише в отриманні доходу від підприємницької діяльності в розмірі 3080990 гривень.

ОСОБА_1 довів, що він припинив фактичну підприємницьку діяльність, останнє відвантаження товару здійснив 17 лютого 2022 року на суму 305012.8 гривень. Після цієї дати він лише одержував кошти за раніше відвантажений товар. На противагу, сторона обвинувачення не лише не довела яку саме підприємницьку діяльність здійснював ОСОБА_1 (виготовляв товар, надавав послуги тощо), а й ці обставини не були інкриміновані особі у фабулі обвинувачення у протоколі про адміністративне правопорушення¹.

У матеріалах іншої справи – № 592/15895/23 – протоколом про адміністративне правопорушення було визначено, що ОСОБА_1 будучи призначеним 01.06.2023 на посаду головного спеціаліста з питань здійснення мобілізаційної роботи Сумської РДА/РВА, не дотримався вимог п. 1 ч. 1 ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції», а саме протягом 15 робочих днів, до 21.06.2023 включно, мав здійснити дії, спрямовані на припинення підприємницької діяльності, і, лише 25.09.2023 останній припинив підприємницьку діяльність, тобто поза межами визначеного цим Законом терміну,

¹ Постанова Ярмолинського районного суду Хмельницької області від 5 вересня 2023 р. у справі № 689/2108/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113216146>

чим порушив встановлені законом обмеження щодо підприємницької діяльності, що має склад адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, передбаченого ч. 1 ст. 172–4 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Разом з тим прокурор у судовому засіданні просив закрити провадження у справі, оскільки наявними доказами не доведено, що ОСОБА_1 здійснював підприємницьку діяльність, здійснював господарські операції, отримував відповідний дохід від такої діяльності. Наявність виключно реєстрації ФОП в даному випадку не утворює склад інкримінованого правопорушення¹.

Зі змісту ч. 1 ст. 172–4 КУпАП вбачається, що для притягнення особи до адміністративної відповідальності має бути встановлено розмір доходу, який був отриманий винною особою від підприємницької діяльності чи розмір винагороди від роботи за сумісництвом. Встановлення розміру доходу, який був отриманий особою за період виконання іншої оплачуваної діяльності необхідно для підтвердження оплачуваного характеру цієї діяльності, і для виконання вимог закону щодо конфіскації цього доходу. Відтак, протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 172–4 КУпАП, має містити відомості щодо розміру (суми) отриманого винною особою доходу (винагороди)².

При встановленні складу правопорушення, передбаченого ст. 172–4 КУпАП, окрему увагу необхідно приділити з'ясуванню та підтвердженню приналежності особи, щодо якої здійснюється перевірка, до кола суб'єктів, визначених приміткою до цієї статті. А саме, суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», за винятком депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі), присяж-

¹ Постанова Ковпаківського районного суду м. Суми від 16 листопада 2023 р. у справі № 592/15895/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114991083>

² Постанова Петрівського районного суду Кіровоградської області від 20 грудня 2022 р. у справі № 941/1084/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107986249>; Постанова Ковпаківського районного суду м. Суми від 24 жовтня 2023 р. у справі № 592/15895/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114383349>; Постанова Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 11 квітня 2024 р. у справі № 686/1112/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118371738>

них, помічників-консультантів народних депутатів України, працівників секретаріатів Голови Верховної Ради України, Першого заступника Голови Верховної Ради України та заступника Голови Верховної Ради України, працівників секретаріатів депутатських фракцій (депутатських груп) у Верховній Раді України.

Так, під час судового розгляду справи № 502/1753/23 було встановлено, що наказом Державного агентства водних ресурсів України ОСОБА_1 призначено на посаду начальника Кілійського міжрайонного управління водного господарства. Посадовою особою, яка склала протокол про адміністративне правопорушення відносно ОСОБА_1, його посаду віднесено до підпункту «и» пункту 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції». Разом з тим, жодного доказу на підтвердження того, що ОСОБА_1 очолює інший державний орган, тобто, що Кілійське міжрайонне управління водного господарства належить до частини державного апарату та реалізує свою компетенцію на певній території від імені держави в одній із правових форм державної діяльності, застосовуючи державно-владні повноваження, – матеріали справи про адміністративне правопорушення не містять. Зокрема, з них вбачається, що ОСОБА_1 є керівником юридичної особи публічного права, оскільки Кілійське міжрайонне управління водного господарства є державною неприбутковою організацією та його основним завданням є діяльність, пов'язана з гідротехнічною меліорацією. Таким чином, ОСОБА_1 є суб'єктом, визначеним підпунктом «а» пункту 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», а не підпунктом «и» пункту 1 ст. 3 вказаного Закону¹.

Слід відзначити, що коло суб'єктів вищевказаного адміністративного правопорушення не охоплює осіб, які прийняті на службу за строковим договором (контрактом) на час відсутності посадової особи органу місцевого самоврядування для виконання її повноважень. Такі працівники не набувають статусу посадової особи місцевого самоврядування, і відповідно до положень Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» не приймають присягу посадової особи місцевого самоврядування.

Так, за матеріалами справи № 373/594/24 згідно з протоколом про адміністративне правопорушення було визначено, що ОСО-

¹ Постанова Кілійського районного суду Одеської області від 11 вересня 2023 р. у справі № 502/1753/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113351136>

БА_1, будучи посадовою особою місцевого самоврядування, порушив вимоги ч. 1 ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції», одночасно суміщаючи свою посаду з індивідуальною адвокатською діяльністю, чим вчинив адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 172–4 КУпАП.

Поряд із цим в судовому засіданні було встановлено, що ОСОБА_1 прийнятий на посаду головного спеціаліста управління з надання адміністративних послуг та державної реєстрації виконкому Ташанської сільради за строковим трудовим договором. Крім того, з досліджених письмових доказів вбачалося, що ОСОБА_1 при прийнятті на роботу на посаду в органі місцевого самоврядування не призначався, не складав Присягу, йому не встановлено ранг і період його роботи за контрактом не зараховується до стажу служби в органах місцевого самоврядування чи стажу державної служби, конкурс на відповідну посаду не проходив.

Водночас, частиною 5 ст. 10 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» передбачено, що на час відсутності (відпустки) посадових осіб органів місцевого самоврядування (крім виборних посад) для виконання їх повноважень може бути прийнята на службу особа за строковим трудовим договором (контрактом).

Оскільки під час розгляду судом справи про адміністративні правопорушення відносно ОСОБА_1 фактично встановлено відсутність в останнього статусу посадової особи місцевого самоврядування, маючи який особі заборонено займатися іншими видами оплачуваної діяльності, за що і передбачена відповідальність інкримінованою йому статтею КУпАП, суд констатував в даному випадку відсутність події та складу такого адміністративного правопорушення¹.

Така правова позиція застосована судом й під час розгляду справи № 363/934/24 з аналогічними обставинами².

Кваліфікуючи дії осіб за частиною другою статті 172–4 КУпАП, потрібно враховувати, що відповідальність за цією частиною настає

¹ Постанова Переяслав-Хмельницького міськрайонного суду Київської області від 7 травня 2024 р. у справі № 373/594/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119070298>

² Постанова Вишгородського районного суду Київської області від 8 травня 2024 р. у справі № 363/934/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118934894>

лише тоді, коли особа всупереч встановленим обмеженням входить до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку¹. Діяльність таких органів має бути спрямована на керівництво поточною діяльністю підприємства. Разом з тим частина друга статті 172–4 КУпАП не поширюється на випадки, коли особа виступає засновником, учасником (акціонером) підприємства.

В цьому аспекті показовою є постанова Ірпінського міського суду Київської області у справі № 367/310/23, в якій, зокрема, зазначено таке:

«Аналізуючи зміст фактичних обставин, встановлених у протоколах про адміністративні правопорушення, вбачається, що ОСОБА_1 порушив ч. 1 ст. 36 та п. 2 ч. 1 ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції», оскільки входить до складу органу управління, а саме є співзасновником та кінцевим бенефіціарним власником ТОВ «В'юн-Транс» та ТОВ «Інформаційна агенція «Правиця». Тобто, у даному випадку фактично ототожені такі поняття як орган правління підприємства (хоча в диспозиції ч. 2 ст. 172–4 вказано «входження до складу правління»); співзасновник підприємства; особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність юридичної особи (в тому числі через ланцюг контролю/володіння) кінцевим бенефіціаром.

Проте, ОСОБА_1 до вказаних у диспозиції ч. 2 ст. 172–4 КУпАП виконавчих, контролюючих органів чи наглядової ради товариств не входив, не є членом правління підприємства, а той факт, що він є співзасновником товариств не утворює складу інкримінованого йому правопорушення»².

Наведена позиція застосована судами й під час розгляду інших справ з аналогічними обставинами³. У Методичних рекомендаціях

¹ При цьому відповідальність за входження до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку, настає незалежно від того, чи було отримано дохід таким підприємством або організацією.

² Постанова Ірпінського міського суду Київської області від 31 січня 2023 р. у справі № 367/310/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108807178>

³ Постанова Придніпровського районного суду м. Черкас від 11 травня 2023 р. у справі № 711/1650/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110827721>; Постанова Роздільнянського районного суду Одеської області від 4 липня 2023 р. у справі № 511/1606/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112002550>; Постанова Броварського міськрайонного суду

НАЗК від 12.01.2024 р. № 2 також зазначено, що обмеження, передбачене у п. 2 ч. 1 ст. 25 Закону не стосується участі осіб у загальних зборах товариств.

Під час складання адміністративних протоколів про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 172–4 КУпАП, також рекомендується враховувати, що наявність у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб–підприємців та громадських формувань відомостей про перебування певної особи в органах управління юридичної особи сама по собі не є достатнім доказом порушення цією особою заборони, про яку йдеться у зазначеній статті. Вхідження особи до складу виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку має підтверджуватися й іншими доказами (як-то, розпорядчий документ про призначення особи на відповідну посаду, трудовий контракт тощо).

Зокрема, під час розгляду однієї із справ було встановлено, що згідно з адміністративним протоколом ОСОБА_1 інкримінується те, що він після призначення на посаду начальника п'ятого відділу ІНФОРМАЦІЯ_5 перебував на посаді керівника та представника КП «Вознесенський РАЙКООПЗАГОТПРОМ», чим порушив ч. 2 ст. 172–4 КУпАП.

Судом встановлено, що 10.02.2011 року наказом № 1 КП «Вознесенський РАЙКООПЗАГОТПРОМ» ОСОБА_1 був звільнений з роботи з «Вознесенський РАЙКООПЗАГОТПРОМ» за власним бажанням.

Згідно з відомостями Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб–підприємців та громадських формувань станом на 14.08.2023 року, керівником КП «Вознесенський РАЙКООПЗАГОТПРОМ» являється ОСОБА_1.

Відповідно до ч. 1, 2 ст. 19 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб–підприємців», в редакції станом на 04.02.2011 року (дату звільнення ОСОБА_1 з посади директора) юридична особа зобов'язана подавати (надсилати) щороку протягом місяця, що настає за датою державної реєстрації, починаючи з наступного року, державному реєстратору реєстраційну картку для підтвердження відомостей про юридичну особу.

Київської області від 21 вересня 2023 р. у справі № 361/7427/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113612429>; Постанова Біляївського районного суду Одеської області від 29 листопада 2023 р. у справі № 496/5236/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115898189>

ОСОБА_1 після звільнення з посади директора такими повноваженнями наділений не був.

У зв'язку з цим провадження закрито за відсутності складу адміністративного правопорушення¹.

Зважаючи на формулювання диспозиції ч. 2 ст. 172–4 КУпАП, матеріали справи також мають містити докази того, що підприємство (організація), до складу органів управління якого входить відповідна особа, мають на меті одержання прибутку.

Так, в одній із справ згідно з протоколом про адміністративне правопорушення особі інкримінувалося порушення встановлених законом обмежень щодо входження до складу органу правління, а саме особа була керівником (головою) Споживчого товариства «Лісова Пісня». Разом з тим під час розгляду справи суд зауважив, що згідно з положеннями ст. 1 Закону України «Про споживчу кооперацію» споживча кооперація в Україні – це добровільне об'єднання громадян для спільного ведення господарської діяльності з метою поліпшення свого економічного та соціального стану. Вона здійснює торговельну, заготівельну, виробничу та іншу діяльність, не заборонену чинним законодавством України, сприяє соціальному і культурному розвитку села, народних промислів і ремесел, бере участь у міжнародному кооперативному русі. Таке ж положення міститься і в п. 1 р.1 Статуту споживчого товариства «Лісова пісня», де вказано, що метою діяльності товариства є поліпшення свого економічного та соціального стану. Як зазначено у постанові суду, жодних доказів про те, що СТ «Лісова пісня» створено як юридичну особу з метою одержання прибутку у справі немає, як немає доказів і отримання такого прибутку. Згідно з повідомленням ГУ ДПС у Полтавській області від 10.09.21 з урахуванням уточнених податкових декларацій платника єдиного податку третьої групи за 2018 рік, за 2019 рік, за 2020 рік та 1 півріччя 2021 року, які подані до податкового органу, суми доходу, за вказані звітні періоди, відсутні².

Під час встановлення складу правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 172–4 КУпАП, рекомендується також з'ясувати, чи вчиня-

¹ Постанова Братського районного суду Миколаївської області від 22 грудня 2023 р. у справі № 471/1227/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115892751>

² Постанова Гадяцького районного суду Полтавської області від 5 листопада 2021 р. у справі № 526/1777/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100856133>

ла відповідна особа необхідні дії для виходу із складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, чи наглядової ради підприємства або організації, з метою додержання встановлених обмежень щодо входження до складу таких органів.

Так, за підсумками розгляду матеріалів у справі № 494/1099/23 суд констатував, що ОСОБА_1 вчинив всі дії, які від нього залежали для виходу з керівництва ФГ «Павліченко С.О.» до 18.02.2021 року та будь-які докази отримання прибутку від цього підприємства за період з 15.02.2021 по сьогоднішній день відсутні, що в свою чергу виключає наявність об'єктивної та суб'єктивної сторони правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 172–4 КУпАП¹.

В постанові суду у справі № 526/1777/21 також зазначено, що ознакою правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 172–4 КУпАП, є невчинення жодних дій щодо виходу із складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті отримання прибутку. Як встановлено за результатом розгляду справи, ОСОБА_2 тричі звертався до співзасновників, як учасників загальних зборів, із заявою про скликання зборів засновників з метою звільнення його з посади голови правління та виключення зі складу засновників споживчого товариства, однак такі звернення залишилися безрезультатними. Співзасновники чи то проігнорували, чи умисно не зібралися на збори для розгляду таких заяв. Згідно з наказом № 2 від 10.07.2018 року ОСОБА_2 звільнився за власним бажанням з посади керівника виконавчого органу СТ «Лісова Пісня». При цьому суд враховує той факт, що вирішення питання звільнення ОСОБА_2 з посади директора товариства належить до виключної компетенції загальних зборів товариства (згідно статуту). Будь-яких інших механізмів вирішення цього питання статутом товариства та чинним законодавством передбачено не було. Отже, ОСОБА_2 був позбавлений можливості самостійно, лише з власної волі, скласти свої повноваження².

Слід також звернути увагу, що в пункті 2–9 розділу XIII «Прикінцеві положення» Закону України «Про запобігання корупції»

¹ Постанова Березівського районного суду Одеської області від 27 вересня 2023 р. у справі № 494/1099/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113852518>

² Постанова Гадяцького районного суду Полтавської області від 5 листопада 2021 р. у справі № 526/1777/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100856133>

установлено, що на період дії воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні», перебіг строків, визначених частиною другою статті 25, зупиняється до дня припинення чи скасування воєнного стану для осіб, які не мають можливості здійснити визначені дії у встановлені строки у зв'язку з виконанням завдань в інтересах оборони України, безпосередньою участю у веденні воєнних (бойових) дій, виконанням інших завдань в інтересах національної безпеки і оборони. Такі особи виконують відповідні обов'язки протягом 15 робочих днів з дня припинення чи скасування воєнного стану.

З урахуванням цього, особам, уповноваженим складати протокол про адміністративне правопорушення за ч. 2 ст. 172–4 КУпАП, рекомендується обґрунтувати можливість особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, здійснити вищевказані дії. На доцільність такого обґрунтування вказує судова практика¹.

2.2. Порухення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (ст. 172–5 КУпАП)

Під час документування адміністративних правопорушень за статтею 172–5 КУпАП уповноваженим посадовим особам підрозділів СР рекомендується враховувати сформовані у судовій практиці правові позиції, якими конкретизовано, що з об'єктивної сторони таке правопорушення становить діяння у вигляді одержання у власність речей або майнових прав з порушенням вимог статті 23 Закону України «Про запобігання корупції». Зокрема, це порушення матиме місце у разі одержання подарунку у зв'язку з виконанням особою функцій держави або органів місцевого самоврядування, тобто обумовлюється службовим становищем одержувача, посадою, яку він обіймає.

Пов'язаними із виконанням службових обов'язків є подарунки, що надаються як подяка за раніше вчинені службовцем дії (без-

¹ Постанова Вінницького апеляційного суду від 8 грудня 2023 р. у справі № 141/697/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115508270>.

діяльність) або прийняті ним рішення на користь дарувальника або третіх осіб; або даруються в очікуванні заздалегідь необіцяного вчинення публічним службовцем дій (бездіяльності) або прийняття ним рішень на користь дарувальника чи третіх осіб.

Окремо підкреслюється, що для встановлення наявності вищевказаного адміністративного правопорушення має бути встановлений зв'язок між виконанням особою функцій держави або органів місцевого самоврядування та одержанням подарунка. Встановлення цих фактів має бути відображено в протоколі про адміністративне правопорушення¹.

Зокрема, керуючись такою позицією, Дергачівський районний суд Харківської області під час розгляду справи № 619/747/24 констатував таке:

Будь-які дані про те, що подарунок отриманий ОСОБА_1 у зв'язку з його службовою діяльністю відсутні, обставини справи свідчать про відсутність будь-яких розумних сумнівів стосовно даного твердження.

У своїх письмових поясненнях ОСОБА_4 (дарувальник) зазначає, що рішення про дарування частки в статутному капіталі вона прийняла безвідносно до посади, яку займав ОСОБА_1 в Дергачівській міській раді, їй навіть і зараз не відомо яку конкретно посаду займає ОСОБА_1 та які в нього є повноваження.

У відповіді на адвокатський запит захисника ОСОБА_1 зазначається, що ОСОБА_4 в період з 06.02.2023 (дата призначення ОСОБА_1 на посаду) по дату надання відповіді (25.01.2024) до Дергачівської міської ради та її виконавчого комітету з будь-яких питань не зверталась та відносно неї будь-яких рішень прийнято не було, будь-яку посаду в Дергачівській міській раді чи її виконавчому комітеті ОСОБА_4 не займала.

З огляду на наведене, складаючи протокол про адміністративне правопорушення представником Національної поліції України не було здобуто доказів, що ОСОБА_1 отримав подарунок від ОСОБА_4 у зв'язку із здійсненням своєї діяльності, тобто від-

¹ Постанова Золотоніського міськрайонного суду Черкаської області від 24 червня 2020 р. у справі № 695/188/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90195401>; Постанова Костопільського районного суду Рівненської області від 28 жовтня 2020 р. у справі № 564/2132/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92508216>; Постанова Приморського районного суду м. Одеси від 2 листопада 2020 р. у справі № 522/18520/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92721034>; і ін.

*сутній наслідковий зв'язок між виконанням ним даних функцій та одержанням подарунка*¹.

В межах збору доказів у справах зазначеної категорії окрему увагу варто приділяти належному відібранню пояснень осіб, які безпосередньо передавали грошові кошти або інше майно, з метою підтвердження того, що у досліджуваних відносинах відбулася передача саме подарунку у значенні цього поняття, визначеному ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції»². При цьому передача подарунку не може ототожнюватися із наданням позики.

Так, в одній із справ за змістом складеного протоколу визначалося, що 03.06.2022 командир 1-ї стрілецької роти Військової частини НОМЕР_1 Національної гвардії України ОСОБА_1, являючись відповідно до п.п. «г» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» суб'єктом, на якого поширюється дія Закону, отримав від підлеглих осіб подарунок у вигляді грошових коштів, чим порушив вимоги п. 2 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про запобігання корупції» та вчинив правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 1 ст. 172–5 КУпАП. Разом з тим у судовому засіданні свідки – ОСОБА_2 та ОСОБА_3 пояснили, що вони не дарували ОСОБА_1 грошові кошти, зазначені у протоколах про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, а давали їх у борг із розумінням того, що останній їм грошові кошти поверне. З наданих до суду та досліджених у судовому засіданні доказів суддя не вбачав об'єктивного підтвердження отримання ОСОБА_1 від підлеглих ОСОБА_2 та ОСОБА_3 дарунків у вигляді грошових коштів, адже цю обставину вони категорично заперечували, наполягаючи на тому, що грошові кошти вони передавали у борг. Об'єктивного підтвердження зворотного матеріалу справи не містять, натомість містять підтвердження свідків ОСО-

¹ Постанова Дергачівського районного суду Харківської області від 1 березня 2024 р. у справі № 619/747/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117418673>

² Натомість вивчення судової практики вказує на те, що під час документування таких адміністративних правопорушень уповноважені особи подекуди взагалі не долучають до матеріалів справи пояснення дарувальників. Зокрема, у постанові Шевченківського районного суду м. Львова від 19 січня 2024 р. у справі № 466/10506/23 зауважено, що матеріали справи про адміністративне правопорушення не містять пояснень дарувальника, також в матеріалах справи відсутня інформація щодо виклику такого свідка для надання пояснень (Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116497616>).

БА_2 та ОСОБА_3 того, що ОСОБА_1 повернув їм позичені кошти у повному обсязі¹.

На практиці також трапляються непоодинокі випадки, за яких певні особи з різних причин укладають договори дарування з метою приховання договорів купівлі-продажу, які вони фактично здійснюють. Встановлення таких обставин виключає можливість кваліфікації дій особи за ст. 172–5 КУпАП².

Зокрема, під час розгляду справи № 285/4121/22 в судовому засіданні ОСОБА_1 пояснив, що він зазначене майно фактично придбав згідно договору купівлі-продажу, але оскільки не було можливим отримати дозвіл на купівлю частки від інших співвласників, як цього вимагає законодавство, він уклав договір дарування. Захисник в судовому засіданні просила закрити провадження у справі в зв'язку з відсутністю в діях ОСОБА_1 складу адміністративного правопорушення, оскільки між останнім та ОСОБА_2 було укладено договір купівлі-продажу, а не договір дарування, про що свідчить рішення Новоград-Волинського міськрайонного суду Житомирської області № 285/4830/22 від 26.10.2022 року, яке набрало законної сили. Як вбачається зі змісту судового рішення, ОСОБА_1 та ОСОБА_2 уклали договір дарування з метою приховати договір купівлі-продажу, якій вони насправді уклали. Тобто, особи вчинили удаваний правочин. З урахуванням цього, суд закрити провадження у справі³.

Згідно з частиною другою статті 23 Закону України «Про запобігання корупції» передбачене цією частиною обмеження щодо вартості подарунків не поширюється, зокрема, на подарунки, які даруються близькими особами. Зважаючи на це, під час кваліфікації дій за статтею 172–5 КУпАП необхідно перевірити приналежність/неприналежність особи, яка надає подарунок, до переліку

¹ Постанова Запорізького районного суду Запорізької області від 27 вересня 2022 р. у справі № 317/1682/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106453371>

² Постанова Краматорського міського суду Донецької області від 21 квітня 2020 р. у справі № 234/5763/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89575665>; Постанова Черкаського апеляційного суду від 4 січня 2023 р. у справі № 711/2664/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108310409>; Постанова Шевченківського районного суду м. Києва від 15 березня 2024 р. у справі № 761/47282/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119035639>

³ Постанова Новоград-Волинського міськрайонного суду Житомирської області від 9 грудня 2022 р. у справі № 285/4121/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107822135>

осіб, що вважаються близькими особами згідно з абз. 4 ч. 1 ст. 1 зазначеного Закону.

Так, розглянувши матеріали у справі № 537/619/21 суд встановив, що згідно з протоколом про адміністративне правопорушення ОСОБА_1, будучи депутатом обласної ради, порушив обмеження щодо одержання подарунків, а саме прийняв від гр. ОСОБА_2, яка не є його близькою особою, подарунок у негрошовому вигляді, а саме нежитлове приміщення вартістю 195 500 грн., що перевищує один прожитковий мінімум, встановлений на день прийняття подарунка.

В судовому засіданні гр. ОСОБА_1 та його захисник надали пояснення, згідно з якими ОСОБА_1 та ОСОБА_2, починаючи з 1995 року постійно проживали однією сім'єю як чоловік та жінка без реєстрації шлюбу. У ОСОБА_1 з ОСОБА_2 народився син. Ці факти підтверджуються матеріалами справи № 537/2379/20 про поділ спільного сумісного майна та визнання права власності на 1/2 частину будинку. Тобто, ОСОБА_1 та ОСОБА_2 перебували у цивільному шлюбі та жили як сім'я.

Враховуючи викладене, суд дійшов висновку, що ОСОБА_1 перебуваючи у складі депутатів обласної ради прийняв подарунок, який був подарований близькою особою – ОСОБА_2. У зв'язку з цим провадження у справі закрито за відсутністю події і складу адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 173–2 КУпАП¹.

Під час розгляду іншої справи із схожими обставинами (справа № 690/107/20) суд також зауважив, що жодними належними і допустимими доказами, окрім пояснень самої особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, не підтверджується факт отримання ОСОБА_1 безпосередньо чи шляхом переказу грошових коштів від громадян Італії, та не перевірено особою, уповноваженою на складання протоколів про адміністративні правопорушення, обставини отримання нею зазначених коштів від її близької особи, рідної баби ОСОБА_5, що свідчить про неповноту її перевірки та, як наслідок – неможливість встановлення складу адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172–5 КУпАП².

¹ Постанова Крюківського районного суду м. Кременчука Полтавської області від 11 травня 2021 р. у справі № 537/619/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96834797>

² Постанова Ватутинського міського суду Черкаської області від 8 травня 2020 р. у справі № 690/107/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89150608>

2.3. Порушення вимог фінансового контролю (ст. 172–6 КУпАП)

Одним з проблемних питань, що виникають у зв'язку з документуванням адміністративних правопорушень за ст. 172–6 КУпАП, є питання розмежування повноважень підрозділів СР та НАЗК в частині виявлення та фіксації правопорушень цього виду. Зазначене проявляється в тому, що розглядаючи складені посадовими особами підрозділів СР протоколи про адміністративні правопорушення, передбачені цією статтею КУпАП, суди іноді керуються протилежними правовими позиціями щодо встановлення уповноваження посадових осіб підрозділів СР стосовно самостійного документування таких правопорушень.

Зокрема, одна з правових позицій ґрунтується на запереченні наявності у посадових осіб органів Національної поліції повноважень щодо складання протоколів про правопорушення цього виду без попереднього одержання відповідного повідомлення (висновку) НАЗК¹.

Наприклад, розглядаючи матеріали у справі № 742/291/22, суд послався на приписи ч. ч. 1–3 ст. 51–2 Закону України «Про запобігання корупції», згідно з якими державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, а також юридичні особи публічного права зобов'язані перевіряти факт подання суб'єктами декларування, які в них працюють (працювали або входять чи входили до складу утвореної в органі конкурсної комісії, до складу Громадської ради доброчесності), відповідно до цього Закону декларацій та повідомляти Національне агентство про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій у визначеному ним порядку. Якщо за результатами контролю встановлено, що суб'єкт декларування не подав декларацію, Національне агентство письмово повідомляє такого суб'єкта про факт неподання декларації, і суб'єкт декларування повинен

¹ Постанова Волочиського районного суду Хмельницької області від 28 січня 2022 р. у справі № 671/2018/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103041226>; Постанова Широківського районного суду Дніпропетровської області від 14 квітня 2022 р. у справі № 197/1296/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104204541>; Постанова Дніпровського апеляційного суду від 23 серпня 2022 р. у справі № 212/661/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105932233>

протягом десяти днів з дня отримання такого повідомлення подати декларацію в порядку, визначеному частиною першою статті 45 цього Закону. Одночасно Національне агентство письмово повідомляє про факт неподання декларації спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, а також керівнику державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, їх апарату, юридичної особи публічного права про факт неподання декларації відповідним суб'єктом декларування.

*Аналізуючи наведені положення, суд констатував, що контроль за своєчасністю подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також перевірка достовірності і повноти відомостей, зазначених суб'єктом декларування у декларації **належать до виключної компетенції НАЗК**. Тобто, якщо НАЗК встановить факт несвоечасного подання чи неподання декларації особою, яка в розумінні Закону № 1700-VIII є суб'єктом декларування і в якій виник обов'язок подати таку декларацію чи повідомлення, то лише висновок цього органу може бути підставою для притягнення такої особи до юридичної відповідальності за порушення вимог законодавства у сфері запобігання корупції.*

Аналогічний правовий висновок міститься в пунктах 41, 42 постанови Верховного Суду від 11.12.2019 року у справі № П/811/593/17¹.

Суд критично оцінив та відкинув як доказ витяг з положення про управління стратегічних розслідувань НП України як підставу проведення посадовими особами вказаного підрозділу Національної поліції України перевірки щодо ОСОБА_1, посилаючись на те, що суду не надано будь-яких доказів реєстрації вказаного положення Міністерством юстиції України, «у зв'язку з чим неможливо зробити висновок про законність дій вказаного органу поліції щодо складання даного протоколу»².

У ракурсі порушеного питання доволі показовою є й постановова Іванківського районного суду Київської області від 04.02.2022 р.

¹ Постанова Верховного Суду від 11 грудня 2019 р. у справі № П/811/593/17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86275148>

² Постанова Корсунь-Шевченківського районного суду Черкаської області від 4 липня 2022 р. у справі № 742/291/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105070067>

у справі № 366/2265/21, у якій застосована судом правова позиція ґрунтується на тлумачення змісту ст. ст. 4, 11, 49, 50 Закону України «Про запобігання корупції» та затвердженого наказом НАЗК Порядку проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Спираючись на це, суд констатував, що Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України не відноситься до суб'єктів, які наділені правом перевірки як декларацій, так і повідомлень про суттєві зміни у майновому стані суб'єктів декларування. Такими повноваженнями наділені виключно працівники структурного підрозділу апарату НАЗК, діяльність яких пов'язана зі здійсненням такої функції. Посадовці Департаменту стратегічних розслідувань НП України, відповідно до п. 4 розділу II Порядку вправі виключно у випадку встановлення факту неподання декларації, або неповідомлення про суттєві зміни у майновому стані суб'єктом декларування, після отримання письмового повідомлення із НАЗК, як спеціального уповноваженого суб'єкту у сфері протидії корупції, на підставі отриманих матеріалів скласти протокол про адміністративне правопорушення. В той же час, усі обов'язкові дії по проведенню перевірки, у тому числі після встановлення, що суб'єкт декларування несвоєчасно подав декларацію, уповноважені здійснювати виключно працівники НАЗК, у тому числі на підставі листа отримати пояснення від такої особи і вирішувати питання щодо її притягнення до відповідальності¹.

Наведена вище правова позиція поділяється й деякими представниками юридичної науки².

Поряд із цим у правозастосовній практиці наявна й інша позиція, згідно з якою визнається, що для документування уповноваженими на те посадовими особами органів Національної поліції адміністративних правопорушень за частиною першою ст. 172–6

¹ Постанова Іванківського районного суду Київської області від 4 лютого 2022 р. у справі № 366/2265/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102968938>

² Гулак О.В., Сіра А.В. До питання правомірності складання органами Національної поліції протоколу про адміністративне правопорушення за недотримання вимог фінансового контролю без отримання інформації від Національного агентства з питань запобігання корупції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2018. Випуск 52. Том 2. С. 39–43; Яковенко Є.О. Актуальні правові аспекти притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2018. № 1. С. 76–85.

КУПАП попереднє одержання відповідних повідомлень (висновків) НАЗК не є обов'язковим¹.

Наприклад, в межах розгляду справи № 343/406/22 Долинський районний суд Івано-Франківської області відхилив твердження захисника про те, що контроль за своєчасністю подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також перевірка достовірності і повноти відомостей, зазначених суб'єктом декларування у декларації належить до виключної компетенції НАЗК та лише висновок цього органу може бути підставою для притягнення до юридичної відповідальності.

Наголошуючи на помилковості такого твердження, суд, зокрема, посилався на положення ч. 1 ст. 51–1 Закону України «Про запобігання корупції», згідно з яким Національне агентство проводить щодо декларацій, поданих суб'єктами декларування, такі види контролю: 1) щодо своєчасності подання; 2) щодо правильності та повноти заповнення; 3) логічний та арифметичний контроль. Національне агентство проводить повну перевірку декларацій відповідно до цього Закону. Порядок проведення передбачених цієї статтею видів контролю, а також повної перевірки декларації визначається Національним агентством (ч. 2, 3 ст. 51–1 вищезазначеного Закону).

За висновком суду захисник помилково ототожнив вид контролю (який проводить Національне агентство щодо своєчасності подання декларації) з перевіркою, яка передбачена нормою ч. 2 ст. 51–1 Закону України «Про запобігання корупції». Надання висновку при здійсненні контролю щодо своєчасності подання декларацій в обов'язок Національного агентства не входить. Посилання захисника на правову позицію Касаційного адміністративного суду, викладену в постанові від 11.12.2019 у справі № П/811/593/17, суд не взяв до уваги, оскільки в постанові зазначений правовий висновок, який не підлягає застосуванню у цьому

¹ Постанова Чортківського районного суду Тернопільської області від 4 січня 2022 р. у справі № 608/1334/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102428934>; Постанова Долинського районного суду Івано-Франківської області від 4 травня 2022 р. у справі № 343/406/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104162183>; Постанова Трускавецького міського суду Львівської області від 28 травня 2024 р. у справі № 4811/7/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119344305>

випадку (зокрема, у ньому йдеться про повну перевірку декларації суб'єкта декларування)¹.

Наявність таких протиріч у судовій практиці вказує на доцільність більш чіткої нормативно-правової регламентації порушеного питання. Водночас, беручи до уваги розглянуті правові позиції, слід відзначити, що на цей час чинне законодавство не містить норми, яка б прямо передбачала, що уповноважені посадові особи органів Національної поліції можуть збирати докази та складати протоколи про адміністративне правопорушення за частиною першою ст. 172–6 КУпАП лише за умови отримання від НАЗК обґрунтованого висновку чи повідомлення про виявлення порушення вимог фінансового контролю. Водночас п. 1 ч. 1 ст. 255 КУпАП визначає, що уповноважені посадові органи Національної поліції мають право складати протоколи про правопорушення, передбачені статтями 172–4 – 172–9 КУпАП (за винятком правопорушень, вчинених службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище). Відтак, за наявного стану законодавства є підстави вважати, що одержання повідомлення (висновку) НАЗК не є обов'язковою умовою для складання посадовими особами підрозділів СР адміністративних протоколів про правопорушення за ч. 1 ст. 172–6 КУпАП.

З диспозиції ч. 1 ст. 172–6 КУпАП випливає, що під час документування адміністративних правопорушень цього виду необхідно, зокрема, встановити сукупність таких двох об'єктивних обставин:

- 1) *несвоєчасність* подання декларації;
- 2) *відсутність поважних причин* щодо неподання декларації у визначений строк².

При цьому під поважними причинами слід розуміти неможливість особи подати вчасно декларацію у зв'язку з хворобою, перебуванням особи на лікуванні, внаслідок стихійного лиха (повені, пожежі, землетрусу), технічних збоїв офіційного веб-сайту Національного агентства з питань запобігання корупції, перебуванням (триманням) під вартою тощо³. Часом вчинення адміністративного

¹ Постанова Долинського районного суду Івано-Франківської області від 4 травня 2022 р. у справі № 343/406/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104162183>

² Дудоров О.О. Узагальнення судової практики у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (статті 172–4 – 179–9 КУпАП). Київ, 2019. С. 98.

³ Постанова Дружківського міського суду Донецької області від 24 січня 2023 р. у справі № 226/163/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108555848>

правопорушення, що полягає у несвоєчасному поданні без поважних причин декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, слід вважати останній день строку подання відповідної декларації, а не день її фактичного подання поза межами такого строку¹.

Згідно з приміткою до статті 172–6 КУпАП суб'єктами правопорушень у цій статті (крім правопорушень, визначених частинами другою та третьою цієї статті, у частині неповідомлення або несвоєчасного повідомлення про суттєві зміни у майновому стані) є особи, які відповідно до частин першої та другої статті 45 Закону України «Про запобігання корупції» зобов'язані подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Відтак, одним з першочергових питань, що потребує з'ясування під час документування вищевказаного правопорушення, є підтвердження приналежності особи, щодо якої проводиться перевірка, до визначеного законом кола суб'єктів таких правопорушень. Зокрема, це стосується підтвердження приналежності певної особи до кола посадових осіб юридичних осіб публічного права.

Так, розглянувши матеріали у справі № 953/1205/24 суд встановив, що згідно з протоколом про адміністративне правопорушення ОСОБА_1, який 16.10.2023 звільнений з посади виконувача обов'язків директора ДУ «Інститут патології хребта та суглобів імені професора М.І. Ситенка Національної академії медичних наук України», будучи суб'єктом, на якого поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», несвоєчасно, а саме: 15.01.2024 о 23.27, без поважних причин подав декларацію при звільненні, шляхом заповнення відповідної форми на офіційному вебсайті Національного агентства з питань запобігання корупції.

Відповідно до підпункту «а» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону № 1700-VII суб'єктами, на яких поширюється дія цього Закону, є особи, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а саме: посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті.

¹ Постанова Комінтернівського районного суду Одеської області від 8 лютого 2023 р. у справі № 504/63/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108865615>

Як встановлено судом, наказом Президента Національної академії медичних наук України від 17.05.2022 № 4-ос ОСОБА_1 призначено виконувачем обов'язків директора Державної установи «Інститут патології хребта та суглобів імені професора М.І. Ситенка Національної академії медичних наук України» з 23.05.2022. Президія НАМН (орган, який зазначений у Статуті Інституту, як орган що створює, реорганізує та ліквідує Інститут) є виборним органом, не створена розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, тобто не відповідає ознакам, наведеним у ч. 3 ст. 81 ЦК України для юридичних осіб публічного права, а у розумінні ч. 2 ст. 81 ЦК України є юридичною особою приватного права, що створена та діє на підставі Статуту.

З урахуванням тієї обставини, що ОСОБА_1 не є суб'єктом, на якого поширюється дія підпункту «а» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону № 1700-VII, відтак, і не є суб'єктом адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, передбаченого ч. 1 ст. 172–6 КУпАП, суд визначився про необхідність закриття провадження у даній справі з підстав, установлених п. 1 ч. 1 ст. 247 КУпАП¹.

За матеріалами справи № 937/12428/21 згідно з протоколом про адміністративне правопорушення вчинення такого правопорушення було інкриміновано ОСОБИ_1 – стрільцю відділення охорони взводу охорони роти охорони Мелітопольського об'єднаного міського територіального центру комплектування та соціальної підтримки Запорізької області. Між тим під час розгляду цієї справи суд констатував, що вказана особа не є військовою посадовою особою, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», оскільки він не наділений жодними характерними для посадової особи повноваженнями і не має обов'язків, які можуть нести в собі корупційні ризики².

Зважаючи на те, що ч. 4 ст. 172–6 КУпАП передбачає адміністративну відповідальність за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій

¹ Постанова Київського районного суду м. Харкова від 2 травня 2024 р. у справі № 953/1205/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118781604>

² Постанова Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області від 14 січня 2022 р. у справі № 937/12428/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102654989>

держави або місцевого самоврядування, рекомендується водночас враховувати кореспондуючі норми ч. 2 ст. 51–1 та ч. 1 ст. 51–3 Закону України «Про запобігання корупції», якими передбачено, що НАЗК проводить повну перевірку декларацій відповідно до цього Закону. Повна перевірка декларації полягає у з'ясуванні достовірності задекларованих відомостей, точності оцінки задекларованих активів, перевірки на наявність конфлікту інтересів та ознак незаконного збагачення чи необґрунтованості активів і може проводитися у період здійснення суб'єктом декларування діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, а також протягом трьох років після припинення такої діяльності. Національне агентство проводить повну перевірку декларації на підставі інформації, отриманої від фізичних та юридичних осіб, із медіа та інших джерел, про можливе відображення у декларації недостовірних відомостей.

З наведених положень слідує, що проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування належить виключно до повноважень НАЗК.

Поряд із цим згідно з ч. 2 ст. 51–3 Закону України «Про запобігання корупції» у разі встановлення за результатами повної перевірки декларації відображення у декларації недостовірних відомостей Національне агентство письмово повідомляє про це керівника відповідного державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, їх апарату, юридичної особи публічного права, в якому працює відповідний суб'єкт декларування, **та спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції.**

Водночас пунктом 5 розділу VI Порядку проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, затвердженого наказом НАЗК від 29 січня 2021 р. № 26/21 (у редакції наказу НАЗК від 13 листопада 2023 р. № 256/23) конкретизовано, що у разі виявлення за результатами проведення повної перевірки ознак адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, складення протоколу щодо якого віднесено до компетенції інших органів, уповноважена особа, яка проводила повну перевірку, упродовж 5 робочих днів з наступного робочого дня за днем погодження довідки складає

та підписує відповідний обґрунтований висновок щодо виявлення ознак адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, у двох примірниках. Обґрунтований висновок містить таку інформацію: підстави для проведення повної перевірки; дату початку та завершення строку повної перевірки; відомості про результати автоматизованого розподілу (повторного автоматизованого розподілу, якщо він проводився); виявлені порушення, обґрунтування відповідних висновків, у тому числі посилання на матеріали, які стали підставою для висновку, та врахування пояснень суб'єкта декларування (у разі їх надання); висновок за результатами проведення повної перевірки. Затверджений обґрунтований висновок разом із відповідними матеріалами засобами поштового зв'язку надсилається іншим відповідним спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції.

З наведеного слідує, що необхідною передумовою для складання уповноваженими посадовими особами підрозділів СР протоколу адміністративне правопорушення, передбачене ч. 4 ст. 172–6 КУпАП, є одержання вищевказаного обґрунтованого висновку НАЗК. Відповідно, встановлення у діях певної особи складу такого адміністративного правопорушення здійснюється на підставі відомостей, наведених у висновку НАЗК.

При цьому під час документування та встановлення у діях осіб складу правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 172–6 КУпАП (подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування), рекомендується також враховувати сформовану у судовій практиці правову позицію, згідно з якою суб'єктивна сторона зазначеного адміністративного правопорушення характеризується лише прямим умислом, оскільки вказівка закону на завідомо недостовірний характер подання відомостей свідчить про усвідомлення винним того, що надані ним відомості не відповідають дійсності, і його бажання вчинити такі дії¹.

Згідно з приміткою до статті 172–6 КУпАП відповідальність за цією статтею за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави

¹ Постанова Приморського районного суду м. Одеси від 3 березня 2023 р. у справі № 522/428/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109703170>

або місцевого самоврядування, стосовно майна або іншого об'єкта декларування, що має вартість, настає у випадку, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 100 до 500 прожиткових мінімумів для працездатних осіб. Відтак, під час складання протоколу про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 4 ст. 172–6 КУпАП обов'язковим є правильне обрахування та зазначення суми розбіжності між фактично поданими і достовірними відомостями.

Зокрема, під час розгляду матеріалів у справі № 233/893/23 суд встановив, що 02.12.2019 на підставі договору оренди землі за суб'єктом декларування ОСОБА_1 зареєстровано право оренди земельної ділянки. Вказане право оренди земельної ділянки припинено 07.05.2021 р. Відповідно до договору оренди землі від 02.12.2019 б/н нормативна грошова оцінка земельної ділянки становить 224057,87 грн. Вказана інформація підтверджує те, що у Декларації за 2020 рік ОСОБА_1 повинен був зазначити про таке право у відповідному розділі, проте цього не зробив. Разом з тим з урахуванням грошової оцінки земельної ділянки з'ясовано, що сума відомостей, яка б підлягала декларуванню та не задекларована, становить 224057,87 грн., що менше ніж 227000 гривень (100 прожиткових мінімумів для працездатних осіб станом на 01.01.2021 р.), внаслідок чого в діях ОСОБА_1 відсутня об'єктивна сторона складу адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 172–6 КУпАП¹.

2.4. Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172–7 КУпАП)

Диспозиція статті 172–7 КУпАП кореспондує із змістом статті 28 Закону України «Про запобігання корупції», згідно з якою особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, зобов'язані:

¹ Постанова Костянтинівського міськрайонного суду Донецької області від 28 березня 2023 р. у справі № 233/893/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109884589#>

1) вживати заходів щодо недопущення виникнення реального конфлікту інтересів;

2) повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі – Національне агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, відповідно;

3) не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів;

4) вжити заходів щодо врегулювання реального конфлікту інтересів.

З урахуванням визначення поняття «реальний конфлікт інтересів», наведеного у примітці до ст. 172–7 КУпАП та ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», а також роз’яснень НАЗК, для встановлення наявності реального конфлікту інтересів необхідним є підтвердження таких складових:

- в особи є приватний інтерес;
- в особи наявні службові чи представницькі повноваження, під час реалізації яких вона може на власний розсуд вчинити дії, приймати рішення саме з питання, у якому в неї наявний приватний інтерес;
- такі службові чи представницькі повноваження мають дискреційний характер (тобто є такими, коли особа може на власний розсуд обирати з кількох юридично допустимих дій, рішень) (п. 2.1 Методичних рекомендацій НАЗК від 12.01.2024 р. № 2).

Наведена позиція одержала поширення і в судовій практиці, зокрема, суди наголошують на тому, що для встановлення наявності факту прийняття рішення, вчинення чи невчинення дії в умовах реального конфлікту інтересів та розмежування реального і потенційного конфлікту інтересів¹ для кваліфікації рішення як такого, що

¹ Як зазначено у листі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 22.05.2017 р. № 223–943/0/4–17: «Аналіз термінів «потенційний інтерес» та «реальний інтерес», які містяться у ч. 1 ст. 1 Закону, з урахуванням висновку науково-правової експертизи Ради науково-правових експертиз при Інституті держави і права ім. В.М. Корецького НАН України від 29 квітня 2016 року № 126/50-е, виконаного на за-

прийняте в умовах реального конфлікту інтересів, необхідно встановити наявність обов'язкової сукупності таких юридичних фактів, як: наявність у правопорушника приватного інтересу, який має бути чітко сформульований та визначений¹; наявність факту суперечності між приватним інтересом і службовими чи представницькими повноваженнями із зазначенням того, в чому саме ця суперечність знаходить свій вияв або вплив на прийняття рішення; наявність повноважень на прийняття рішення, наявність факту реального впливу суперечності між приватним та службовим чи представницьким інтересом на об'єктивність або неупередженість рішення. *Встановлення цих фактів має бути відображено в протоколі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією*².

Аналіз матеріалів практики вказує на те, що правопорушення вищевказаного виду часто виявляються у відносинах, які виникають у зв'язку з реалізацією службових повноважень з оплати праці, зокрема, стосовно встановлення певним особам стимулюючих

мовлення адвоката Ульянова Р. А., щодо законодавства про боротьбу з корупцією дає можливість констатувати, що потенційний конфлікт інтересів відрізняється від реального тим, що при потенційному конфлікті встановлюється лише наявність, існування приватного інтересу особи, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, тоді як при реальному конфлікті інтересів існуюча суперечність між наявним приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями безпосередньо впливає (вплинула) на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання вказаних повноважень. Крім того, це також визначає ступінь впливу цієї суперечності на прийняття рішення чи вчинення дії, який повинен мати об'єктивний вираз, а також часовий взаємозв'язок між прийняттям рішення та наявністю певних ознак, що мають місце при цьому. Тобто відмінність між цими поняттями полягає в тому, що для встановлення факту реального конфлікту інтересів недостатньо констатувати існування приватного інтересу, який потенційно може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а слід безпосередньо встановити, що, по-перше, приватний інтерес наявний, по-друге, він суперечить службовим чи представницьким повноваженням, а по-третє, така суперечність не може вплинути, а реально впливає на об'єктивність чи неупередженість прийняття рішень чи вчинення дій».

¹ Разом з тим, як констатовано у Державній антикорупційній програмі на 2023–2025 роки, визначення поняття «приватний інтерес» потребує певних уточнень, оскільки наведене у Законі України «Про запобігання корупції» визначення не дає чіткого розуміння щодо того, у чому він може полягати. Це зумовлює ситуації, коли у вирішенні питання щодо наявності чи відсутності приватного інтересу кожний мусить покладатися виключно на своє суб'єктивне його сприйняття, що є основною причиною незрозуміння суті конфлікту інтересів, призводить до вчинення правопорушень або ускладнює роботу публічних службовців, які вбачають конфлікт інтересів у ситуаціях, де він фактично відсутній, або навпаки.

² Постанова Вишгородського районного суду Київської області від 22 березня 2023 р. у справі № 363/634/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109725257>; Постанова Ізмаїльського міськрайонного суду Одеської області від 20 квітня 2023 р. у справі № 946/2314/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110424188>; і ін.

виплат. При цьому під час документування таких правопорушень уповноважені посадові особи підрозділів СР подекуди припускалися помилкових висновків стосовно наявності/відсутності реального конфлікту інтересів у осіб, щодо яких здійснювалося документування. Зокрема, це стосується випадків, зазначених нижче.

Помилкова констатація наявності конфлікту інтересів у керівників, які вирішують питання про встановлення собі стимулюючих виплат за погодженням із суб'єктом призначення/керівником вищого рівня.

Так, під час розгляду матеріалів справи № 521/12732/23 суд встановив, що посадовою особою УСР помилково констатовано наявність конфлікту інтересів та вчинення адміністративного правопорушення керівником комунальної установи «Запасні пункти управління цивільного захисту Одеської міської ради». Натомість з'ясовано, що керівник зазначеної установи звернувся до міського голови із поданням про надання згоди на преміювання керівного складу – себе, як керівника цієї комунальної установи та заступника керівника. Відповідно до Положення про преміювання та надання матеріальної допомоги працівникам комунальної установи «Запасні пункти управління цивільного захисту Одеської міської ради» щомісячне преміювання начальника установи за результатами роботи за відповідний місяць нараховується на підставі подання, яке погоджується з департаментом фінансів ОМР та безпосередньо міським головою, та/або посадовою особою, яка здійснює координацію діяльності комунальної установи «Запасні пункти управління цивільного захисту Одеської міської ради». Враховуючи зазначене, а також Роз'яснення Національного агентства з питань запобігання корупції від 13.06.2022 р. № 11¹, суд дійшов висновку, що ОСОБА_1 виконав усі дії щодо усунення реального конфлікту інтересів, а саме: виконав всі вимоги закону щодо преміювання себе, як начальника КУ «Запасні пункти управління цивільного захисту Одеської міської ради». Крім того, суд констатував, що отримавши у визначеному законодавством порядку погодження суб'єктом його призначення на посаду щодо розміру власної премії, ОСОБА_1, приймаючи рішення про встановлення собі стимулюючої виплати,

¹ У вищезазначених Роз'ясненнях зазначено, зокрема: «Конфлікт інтересів буде відсутнім, якщо керівник приймає рішення щодо виплати собі стимулюючих виплат за погодженням із суб'єктом призначення/керівником вищого рівня».

не діяв в умовах реального конфлікту інтересів, оскільки відповідне повноваження не буде дискреційним¹.

Помилкова констатація наявності конфлікту інтересів у керівників, які видають накази про виплату собі премії, розмір якої визначено уповноваженим на це колегіальним органом.

Так, під час розгляду справи № 127/6881/23 в судовому засіданні встановлено, що розгляд питання про преміювання працівників Державної установи «Вінницька обласна фітосанітарна лабораторія» здійснюється адміністрацією разом з профспілковим комітетом за поданням керівників структурних підрозділів. Прийняте рішення оформлюється протоколом спільного засідання, який є підставою для видання відповідного наказу. ОСОБА_1 видала наказ № 80-ОС від 03.09.2021 року на підставі протоколу засідання профкому. При цьому, згідно з Положенням про преміювання ОСОБА_1, виконуючи обов'язки директора установи, зобов'язана була видати такий наказ про преміювання. Реального конфлікту інтересів у діях ОСОБА_1 не було, оскільки вона не отримувала премію як директор, для якого є окремий порядок преміювання. ОСОБА_1, будучи під час відпуски директора наділеною повноваженнями директора не отримувала зарплату як директор, а як заступник директора, хоча фактично виконувала як свої посадові обов'язки, так і обов'язки директора. За висновком суду, конфлікт інтересів виникає тоді, коли особа має безпосередній вплив на отримання певних благ. Саме тому в колдоговорі та в Положенні про преміювання установи передбачений обов'язок для директора, який сам визначає собі розмір премії, погодити це питання з установою вищого рівня. В даному випадку преміювання заступника директора ОСОБА_1 відбувалося за іншою процедурою, коли вона не впливала на розмір премії і на її виплату взагалі².

Помилкова констатація наявності конфлікту інтересів у керівника структурного підрозділу підприємства (організації), який підписує подання чи пропозицію про преміювання праців-

¹ Постанова Малиновського районного суду м. Одеси від 13 червня 2023 р. у справі № 521/12732/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111984403>.

² Постанова Вінницького міського суду Вінницької області від 15 травня 2023 р. у справі № 127/6881/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110873554>

ників, в тому числі себе, без прийняття ним рішення про преміювання та розміру такого преміювання.

Зокрема, за матеріалами справи № 373/438/24 згідно з протоколом про адміністративне правопорушення ОСОБА_1 інкримінувалося те, що вона будучи головним бухгалтером Українського державного медико-соціального центру ветеранів війни та являючись суб'єктом відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, згідно з п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», в порушення вимог п. 3 ч. 1 ст. 28 цього Закону вчинила дію в умовах реального конфлікту інтересів, а саме: підписала подання щодо преміювання працівників бухгалтерської служби до Дня медичного працівника в червні 2023 року, серед яких була і вона особисто, чим вчинила адміністративне правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 2 ст. 172–7 КУпАП.

З досліджених в суді доказів слідувало, що ОСОБА_1 як головний бухгалтер УДМСЦВВ в межах своїх посадових обов'язків, передбачених п. 3.1.5 посадової інструкції, внесла пропозиції керівнику Центру про заохочення працівників бухгалтерської служби, включаючи й себе, з урахуванням яких в подальшому, за результатами прийняття рішень керівника Центру, винесених у формі наказу, здійснювалось фінансування премії працівникам.

За висновком суду, ініціювання перед керівником Центру питання про встановлення премії собі особисто, зумовило суперечність між приватним інтересом ОСОБА_1, який полягав у бажанні отримати стимулюючу виплату та її службовими повноваженнями. Разом з тим, така суперечність не ставить ОСОБА_1 в ситуацію реального конфлікту інтересів, з огляду на те, що рішення за результатами розгляду такої пропозиції приймається директором Центру за погодженням з Профспілковим комітетом. Підписання ОСОБА_1 як структурним керівником Центру подань чи пропозицій про преміювання працівників, в тому числі і її самої, як працівника структурного підрозділу бухгалтерської служби, без прийняття нею рішення про преміювання та розміру такого преміювання, не створює реальний конфлікт інтересів в розумінні ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції»¹.

¹ Постанова Переяслав-Хмельницького міськрайонного суду Київської області від 25 березня 2024 р. у справі № 373/438/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118133435>

Зважаючи на те, що для встановлення факту правопорушення, передбаченого ст. 172-КУпАП, ключове значення має підтвердження наявності у особи реального конфлікту інтересів, документування таких правопорушень пов'язано із необхідністю збирання доказів того, що ймовірний приватний інтерес особи суперечить її службовим/представницьким повноваженням, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання вказаних повноважень.

Так, під час судового розгляду справи № 372/1179/23 було встановлено, що згідно з протоколом про адміністративне правопорушення ОСОБА_1, обіймаючи посаду начальника Управління праці та соціального захисту населення виконавчого комітету міської ради не повідомила належним чином про наявність у неї реального конфлікту інтересів і не вжила заходів щодо недопущення виникнення конфлікту інтересів та прийняла рішення в умовах реального конфлікту інтересів, а саме: підписала наказ про встановлення премії за високі досягнення у праці, яким преміювала працівників управління та себе особисто. Водночас в судовому засіданні встановлено, що ОСОБА_1 не виходила за межі сум преміювання, визначених розпорядженням виконавчого комітету міської ради. Крім того, ОСОБА_1 щомісячно направляла міському голові подання на своє преміювання. Міський голова, в свою чергу щомісячно видавав розпорядження про її преміювання. Тобто, ОСОБА_1 фактично лише дублювала розпорядження міського голови про преміювання, а своїми поданнями повідомляла про конфлікт інтересів свого керівника. Натомість уповноваженою особою Департаменту стратегічних розслідувань, яка склала відповідні протоколи, не надано доказів, що ймовірний приватний інтерес суперечить службовим/представницьким повноваженням, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень, зокрема не встановлено, що підписання зазначених в протоколах наказів було упередженим, таким, що мало за мету приватний інтерес, а також завдало шкоди інтересам служби¹.

¹ Постанова Обухівського районного суду Київської області від 11 травня 2023 р. у справі № 372/1179/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110881460>.

В іншій справі (№ 730/257/24) згідно з протоколом про адміністративне правопорушення ОСОБІ_2 інкримінувалося те, що він будучи депутатом 8-го скликання Борзнянської міської ради Чернігівської області, умисно вчинив дії в умовах реального конфлікту інтересів, який виник 25 жовтня 2023 року на засіданні 30-ої сесії 8-го скликання Борзнянської міської ради, взявши участь у голосуванні та прийнятті рішення за свою кандидатуру на посаду секретаря Борзнянської міської ради при розгляді питання «Про обрання секретаря Борзнянської міської ради Чернігівської області», відповідно до якого таємним голосуванням ухвалено рішення про обрання останнього на вказану посаду.

Разом з тим, в межах розгляду матеріалів цієї справи, посилаючись на ч. 1 ст. 50, ч. 3 ст. 59, п. 4 ст. 26, ч. 6 ст. 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та ч. 1 ст. 19 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», Чернігівський апеляційний суд дійшов висновку, що в даному випадку при розгляді питання «Про обрання секретаря Борзнянської міської ради» реальний конфлікт інтересів відсутній взагалі, як такий, оскільки ОСОБА_2 обраний депутатом міської ради і є представником інтересів від свого виборчого округу та наділений відповідними повноваженнями, маючи право бути кандидатом на посаду секретаря міської ради, а тому участь у голосуванні за кандидата на посаду секретаря міської ради жодним чином не йде всупереч представницьким повноваженням, а навпаки, його бажання стати секретарем селищної ради в разі підтримки депутатами його кандидатури повністю збігається з бажанням його виборців¹.

Така сама правова позиція застосовувалась судами й під час розгляду інших справ з аналогічними обставинами².

Як відзначалось вище, згідно з положеннями ч. 1 ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції» особи, зазначені у пунктах 1,

¹ Постанова Чернігівського апеляційного суду від 29 березня 2024 р. у справі № 730/257/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118052795>

² Постанова Ірпінського міського суду Київської області від 25 червня 2021 р. у справі № 367/3820/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98124040>; Постанова Великомихайлівського районного суду Одеської області від 20 вересня 2021 р. у справі № 498/690/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100257042>; Постанова Києво-Святошинського районного суду Київської області від 29 вересня 2021 р. у справі № 369/5412/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101072340>; Постанова Київського апеляційного суду від 17 січня 2023 р. у справі № 362/3871/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108616864>

2 частини першої статті 3 цього Закону, зобов'язані повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі – Національне агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, відповідно. Отже, необхідною умовою притягнення особи до адміністративної відповідальності на підставі ч. 1 ст. 172–7 КУпАП, в разі наявності у такої особи безпосереднього керівника, є встановлення факту неповідомлення особою про наявність у неї реального конфлікту інтересів саме безпосередньому керівнику, а не будь-якому іншому суб'єкту публічних правовідносин.

З урахуванням наведеного вище, а також судової практики розгляду справ про адміністративні правопорушення вказаного виду, уповноваженим посадовим особам підрозділів СР рекомендується зазначати в протоколах про адміністративні правопорушення інформацію про конкретних посадових осіб, в безпосередньому підпорядкуванні яких перебували суб'єкти правопорушення, або про орган, який мав бути повідомлений про наявний реальний конфлікт інтересів¹.

Так, розглядаючи матеріали справи № 335/1838/23 суд зауважив, що за змістом складених протоколів відносно ОСОБА_1 за ч. 1 ст. 172–7 КУпАП, останньому інкримінується те, що він «не повідомив безпосереднього керівника про виникнення конфлікту інтересів» під час підписання листів про преміювання. При цьому, в жодному з цих протоколів не зазначається конкретна посадова особа, в безпосередньому підпорядкуванні якої знаходився ОСОБА_1 в період 2021–2022 років, або інша особа або орган, які ОСОБА_1 був зобов'язаний повідомити про наявний реальний конфлікт інтересів.

Зазначені протоколи посилаються на лист Запорізької міської ради від 07.02.2023 року № 09–11/004 та лист виконавчого комітету Запорізької міської ради від 22.02.2023 року № 02663/03.3–20/02,

¹ Постанова Деснянського районного суду м. Чернігова від 23 березня 2022 р. у справі № 750/3303/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109740368>

відповідно до яких впродовж 2021–2023 років на адресу цих органів не надходило повідомлень про виникнення потенційного чи реального конфлікту інтересів від директора КНП «МЛЕ та ШМД» ОСОБА_1. В той же час, ОСОБА_1 не є працівником Запорізької міської ради та її виконавчого комітету, не входив та не входить до їх складу, а тим більше вони не мають статусу «безпосереднього керівника» відносно директора КНП «МЛЕ та ШМД».

З огляду на викладене, суд дійшов висновку, що наведені листи не можуть слугувати належним доказом вини ОСОБА_1. Не зазначення в протоколах особи або органу, які нібито ОСОБА_1 був зобов'язаний повідомити про реальний конфлікт інтересів, виключає в його діях склад адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172–7 КУпАП, а самі протоколи з цієї причини не можуть бути підставою для його притягнення до відповідальності.

Аналогічний правовий висновок сформульовано у постанові Запорізького апеляційного суду від 18.11.2022 року в справі № 334/2618/22, якою було закрито провадження в справі про притягнення особи до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 172–7 КУпАП на підставі п. 1 ст. 247 КУпАП саме з огляду на відсутність конкретизації у протоколах про адміністративне правопорушення особи «безпосереднього керівника»¹.

В контексті аналізу практики діяльності підрозділів СР також слід звернути увагу на випадки, коли за ст. 172–7 КУпАП було кваліфіковано дії посадових осіб, які відмовляли цим підрозділам у наданні інформації в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією. Така кваліфікація у низці випадків визнана судами помилковою з посиланням на відсутність дискреційних повноважень у суб'єктів, які зобов'язані дати відповідь на запит органів Національної поліції.

Так, у протоколі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, було зафіксовано, що ОСОБА_1, виконуючи обов'язки Комишанського сільського голови, використовуючи свої службові повноваження, маючи при цьому приватний

¹ Постанова Орджонікідзевського районного суду м. Запоріжжя від 27 березня 2023 р. у справі № 335/1838/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109889174>; Постанова Запорізького апеляційного суду від 18 листопада 2022 р. у справі № 334/2618/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107715126>

інтерес, листами № 02–15/838 від 08.08.2023, № 02–15/906 від 21.08.2023, № 02–15/1094 від 20.09.2023 відмовив Управлінню стратегічних розслідувань в Сумській області Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України у наданні інформації, що стосувалася, зокрема, його особисто. В результаті вказаних дій ОСОБА_1 виник реальний конфлікт інтересів, про який він не повідомив в порушення вимог ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції». Такі дії ОСОБА_1 кваліфіковані за ч. 1 ст. 172–7 КУпАП.

Поряд із цим, розглядаючи матеріали цієї справи, суд послався на пп. 2.3 розділу 2 Методичних рекомендацій НАЗК від 12.01.2024 № 2 «Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції», в яких зазначено, що приватним є інтерес, який може впливати на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, вчинення чи невчинення дій лише під час реалізації службових/представницьких повноважень, що є дискреційними. Дискреційні повноваження – це повноваження, які адміністративний орган, приймаючи рішення, може здійснювати з певною свободою розсуду, тобто коли такий орган може обирати з кількох юридично допустимих рішень те, яке він вважає найкращим за таких обставин.

Відповідно до положень статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» за письмовим запитом в установленому законом порядку поліція безоплатно одержує від державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб державної форми власності інформацію, необхідну для виконання визначених цим Законом завдань та повноважень поліції, у вигляді та у формі, що зазначені в такому запиті. Суб'єкти, яким адресовано відповідний запит, зобов'язані протягом трьох днів, а в разі неможливості не пізніше десятиденного строку з дня отримання запиту, надати відповідну інформацію або повідомити про причини, що перешкоджають її наданню.

З урахуванням наведеного суд дійшов висновку, що під час розгляду запиту поліції у відповідних посадових осіб відсутня дискреція, оскільки вони зобов'язані виконати вимоги такого запиту, що виключає наявність у них конфлікту інтересів, навіть якщо запитувана інформація (документи) стосується таких посадових осіб та /

або запитується в рамках виявлення можливого вчинення ними адміністративних чи інших правопорушень¹.

Аналогічна правова позиція застосована судами у справах № 953/11275/23², № 344/15591/23³, № 541/1169/24⁴.

2.5. Незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень (ст. 172–8 КУпАП)

З диспозиції ч. 1 ст. 172–8 КУпАП слідує, що об'єктивна сторона передбаченого нею правопорушення виражається у незаконному розголошенні або використанні в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень.

Відтак, при складанні протоколів про такі правопорушення уповноважені особи мають чітко відображати в них, яка саме інформація була розголошена або незаконно використана в інший спосіб. У протилежному випадку суди закривають справу через відсутність складу правопорушення, зокрема його предмета⁵. Зокрема, у протоколі рекомендується конкретизувати: суть інформації, яка стала доступна особі у зв'язку з виконанням службових повноважень; правовий режим цієї інформації (конфіденційна, таємна чи службова інформація); інформаційні джерела для отримання такої інформації. Окремо необхідно конкретизувати відомості стосовно

¹ Постанова Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 4 квітня 2024 р. у справі № 583/6055/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118224233>

² Постанова Київського районного суду м. Харкова від 15 лютого 2024 р. у справі № 953/11275/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117066197>

³ Постанова Івано-Франківського апеляційного суду від 20 лютого 2024 р. у справі № 344/15591/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117199228>

⁴ Постанова Миргородського міськрайонного суду Полтавської області від 1 травня 2024 р. у справі № 541/1169/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118819301>

⁵ Дудоров О. О. Узагальнення судової практики у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (статті 172-4 – 179-9 КУпАП). Київ, 2019. С. 220.

того, яким чином здійснено розголошення цієї інформації або її використання в інший спосіб, а також навести докази незаконного розголошення (використання) інформації.

Так, розглядаючи справу № 642/1262/24 суд встановив, що за змістом протоколу про адміністративне правопорушення ОСОБА_2, обіймаючи посаду головного державного інспектора відділу позапланових перевірок управління податкового аудиту Північного міжрегіонального управління ДПС по роботі з великими платниками податків Державної податкової служби України, будучи відповідно до п. п. «в» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону № 1700-VII суб'єктом, на якого поширюється дія цього Закону, у супереч вимогам ч. 1 ст. 43 Закону в період з 17.10.2022 по 14.09.2023 незаконно використав в інший спосіб у своїх інтересах податкову інформацію стосовно своєї близької особи, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, чим вчинив адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, відповідальність за вчинення якого передбачена ч. 1 ст. 172–8 КУпАП. Разом з тим у постанові суду наголошено на потребі належного дослідження, опису та документального підтвердження таких фактичних даних для встановлення зазначеного вище правопорушення передбаченого ч. 1 ст. 172–8 КУпАП: під час реалізації яких службових повноважень особою отримано фактичний доступ до інформації ІКС «Податковий блок»; суть інформації, яка стала доступна особі під час перегляду в ІКС «Податковий блок», чи є вона інформацією з обмеженим доступом (конфіденційна, таємна, службова інформація), чи є відкриті інформаційні джерела для отримання такої інформації, чи була ця інформація відома особі до її перегляду в ІКС «Податковий блок»; чи здійснено розголошення та/або передачу інформації в приватних інтересах цієї особи або інших осіб, наприклад, інформацію використано для заповнення декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, для звернення з позовом до суду тощо; яким чином здійснено розголошення та/або передачу інформації. До того ж, з матеріалів справи не вбачається, яким чином отримання інформації з ІКС «Податковий блок» пов'язано з реалізацією ОСОБА_2 службових повноважень¹.

¹ Постанова Ленінського районного суду м. Харкова від 9 квітня 2024 р. у справі № 642/1262/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118213457>

В іншій справі із схожими обставинами (справа № 753/87/24) згідно з протоколом про вчинення адміністративного правопорушення ОСОБА_1 інкримінувалося те, що вона обіймаючи посаду головного державного інспектора відділу податкового адміністрування фінансово-кредитних установ управління податкового адміністрування фінансових установ та підприємств інших галузей Центрального міжрегіонального управління ДПС по роботі з великими платниками податків, будучи державним службовцем категорії «В», в порушення вимог статті 43 Закону щодо нерозголошення інформації або невикористання в інший спосіб інформації з обмеженим доступом, що стала відома у зв'язку з виконанням своїх службових повноважень та професійних обов'язків, в період з 07.07.2023 по 14.09.2023 вчиняла дії в інформаційно-телекомунікаційній системі ДПС «Податковий Блок» з метою перегляду та завантаження інформації відносно близької особи, а саме ОСОБА_2, який є її чоловіком, чим вчинила адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, відповідальність за вчинення якого передбачена частиною першою статті 172-8 КУпАП.

ОСОБА_1 у судовому засіданні не спростовувала того факту, що здійснювала вхід до ІКС «Податковий блок» з метою перегляду інформації щодо свого чоловіка, який зареєстрований як ФОП, виключно з тією метою щоб отримати відомості, необхідні для заповнення декларацій про майно, оскільки є суб'єктом декларування відповідно до Закону України «Про запобігання корупції». Таку інформацію вона нікому не передавала, та будь-якої вигоди не отримувала.

З урахуванням цього, суд констатував, що власне отримання доступу до інформації ДПС «Податковий блок» та її перегляд не є формою вчинення дії чи прийняття рішення під час реалізації службового повноваження, а є правом посадової особи на отримання відповідної інформації для реалізації своїх службових повноважень. Однак з отриманих матеріалів не вбачається, яким чином отримання інформації з ІКС «Податковий блок» пов'язано з реалізацією службових повноважень.

У своїх поясненнях ОСОБА_1 зазначила, що вона дійсно в період з 07.07.2023 по 14.09.2023 здійснювала вхід до ІКС «Податковий блок» з метою перегляду інформації відносно свого чоловіка ОСОБА_2, який зареєстрований як фізична особа-підприємець,

для подальшого використання отриманих відомостей у заповненні чернеток декларацій за 2021-2022 роки на сайті «Єдиний державний реєстр декларацій».

У зв'язку з викладеним вище, суд зазначив, що на підставі аналізу матеріалів справи відсутні достатні та допустимі докази для констатації факту використання ОСОБА_1 інформації з ІКС «Податковий блок» у власних інтересах за наведеними обставинами, оскільки як встановлено метою отримання інформації нею було дотримання вимог ст. 45 Закону щодо подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування¹.

Слід також враховувати, що предметом правопорушення, передбаченого ст. 172–8 КУпАП, є лише така інформація, яка стала відома посадовій особі у зв'язку з виконанням нею службових повноважень. У разі, якщо певна інформація стала відома посадовій особі внаслідок інших обставин, використання такої інформації не охоплюється цією статтею КУпАП.

Так, згідно з протоколом про адміністративне правопорушення № 003/2020 від 02.01.2020 р. ОСОБА_1 було інкриміновано те, що вона працюючи на посаді начальника відділу комунального майна Конотопської міської ради, тобто будучи посадовою особою органу місцевого самоврядування і відповідно суб'єктом корупційного правопорушення, маючи доступ до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Реєстру прав власності на нерухоме майно, Державного реєстру іпотек, Єдиного Реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна, 03.09.2019 року сформуvala Інформаційну довідку № 179611827, яку в подальшому використала у своїх приватних інтересах надавши до суду під час розгляду цивільного спору. Оскільки ОСОБА_1 не є державним реєстратором або помічником нотаріуса, то не мала права надавати вказану довідку. Формуючи довідку, ОСОБА_1 виключно у власних інтересах використала свої службові повноваження та ухилилася від сплати адміністративного збору.

Разом з тим під час розгляду матеріалів справи суд погодився із правовою позицією адвоката, яка захищаючи інтереси ОСО-

¹ Постанова Шевченківського районного суду м. Києва від 6 березня 2024 р. у справі № 753/87/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117589747>

БА_1, вказала, що дійсно ОСОБА_1, користуючись службовою можливістю доступів до Реєстрів нерухомості, сформувала відповідну довідку про належність їй певної нерухомості, яку подала до суду на підтвердження позовних вимог. Однак, ця інформація була ОСОБА_1 відома не у зв'язку з виконанням своїх службових обов'язків, а внаслідок реєстрації цих відомостей у відповідному Реєстрі нерухомості належної ОСОБА_1. Тому такі дії не утворюють складу правопорушення, передбаченого ст. 172–8 КУпАП¹.

Розглядаючи справи про вищевказані адміністративні правопорушення, суди окремо акцентують увагу на необхідності встановлення суб'єктивної сторони таких правопорушень, зокрема, мети та мотиву. При цьому наголошується, що відповідальність за ч. 1 ст. 172–8 КУпАП настає лише за умови незаконного (тобто у спосіб, прямо заборонений Законом) розголошення або використання в інший спосіб особою *виключно у своїх власних інтересах* інформації з обмеженим доступом². Відповідно, до протоколів про адміністративні правопорушення рекомендується включати відповідні дані.

Так, у постанові Кропивницького апеляційного суду від 10.05.2023 (справа № 398/3792/22) зауважено, що відповідно до матеріалів справи суб'єктивна сторона правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172–8 КУпАП, (форми вини, мети, мотиву) не встановлена особою, яка склала протокол про адміністративне правопорушення. Зазначений у протоколі мотив «у своїх особистих інтересах» не знайшов підтвердження, оскільки матеріалами справи не встановлено будь-який майновий чи немайновий інтерес ОСОБА_1, зокрема, який би зумовлювався особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками із працівником Комунального підприємства «Ритуал» ОСОБА_2, або з будь-якими іншими працівниками вказаного підприємства. Протокол про

¹ Постанова Конотопського міськрайонного суду Сумської області від 30 січня 2020 р. у справі № 577/5/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87279987>

² Постанова Кропивницького апеляційного суду від 3 травня 2023 р. у справі № 398/3791/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110953722>; Постанова Крюківського районного суду м. Кременчука від 20 жовтня 2023 р. у справі № 537/1977/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114606646>; Постанова Шевченківського районного суду м. Києва від 6 березня 2024 р. у справі № 753/87/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117589747>; і ін.

адміністративне правопорушення стосовно ОСОБА_1 не містить даних про форму його вини, яка, виходячи із визначення зазначеного у ст. 1 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» поняття корупційного правопорушення, характеризується лише умисною формою¹.

У ракурсі порушеного питання також становлять інтерес матеріали справи № 366/356/24. У зазначеній справі згідно з протоколом про адміністративне правопорушення ОСОБИ_2 інкримінувалося те, що вона, обіймаючи посаду головного державного інспектора Іванківсько-Поліської ДПП ГУ ДПС у Київській області, будучи державним службовцем 5 рангу категорії «В», являючись суб'єктом відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, згідно з пп. «в» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону № 1700-VII, маючи доступ до конфіденційної та іншої інформації з обмеженим доступом, порушила вимоги ч. 1 ст. 43 Закону № 1700-VII, а саме розголосила конфіденційну інформацію та іншу інформацію з обмеженим доступом із підсистеми «Податкова звітність» інформаційно-комунікаційної системи «Податковий блок» про доходи фізичної особи-підприємця ОСОБА_3 за грудень 2022 року сторонній особі, чим вчинила адміністративне правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 1 ст. 1728 КУпАП.

У судовому засіданні ОСОБА_2 не спростовувала того факту, що здійснювала вхід до ІКС «Податковий блок», за особистим проханням колишнього працівника цієї ж державної податкової інспекції ОСОБА_5, з якою перебувала в дружніх відносинах, використавши особистий кваліфікований електронний підпис, вчинила несанкціоноване втручання до підсистеми «Податкова звітність» ІКС «Податковий блок» з метою отримання інформації відносно ФОП ОСОБА_6 щодо подання ним декларації про доходи за грудень 2022 року. Цього ж дня ОСОБА_2 направила отриману інформацію на власний телефон ОСОБА_5. Проте вини у вчиненні адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією не визнала. Захисник в судовому засіданні зазначив, що в діях ОСОБА_2 відсутня мета на задоволення своїх власних інтересів та прямий умисел при вчиненні адміністративного правопорушення, тому на думку

¹ Постанова Кропивницького апеляційного суду від 10 травня 2023 р. у справі № 398/3792/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110993794>

захисника в діях ОСОБА_2 відсутній склад адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172–8 КУпАП.

Проаналізувавши матеріали справи, суд не взяв до уваги заперечення ОСОБА_2 та її захисника щодо відсутності у неї будь-якого інтересу у розголошенні інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, оскільки вбачає її особистий немайновий інтерес, зумовлений дружніми відносинами з ОСОБА_5, що підтверджується наданими поясненнями ОСОБА_2 в суді, та письмовими матеріалами справи. Також суд відхилив аргументи щодо відсутності у діях ОСОБА_2 прямого умислу на вчинення правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172–8 КУпАП, констатує, що ОСОБА_2 усвідомлювала протиправний характер своїх дій, та передбачала їх шкідливі наслідки¹.

¹ Постанова Іванківського районного суду Київської області від 28 березня 2024 р. у справі № 366/356/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118055785>

Відомості про авторів

Довгий Вадим Григорович – начальник 9-го управління (протидії корупційним організованим групам та організаціям) Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України, полковник поліції.

Захарченко Андрій Миколайович – завідувач науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор.

Килівник Андрій Юрійович – начальник 2-го відділу (протидії корупції) 9-го управління (протидії корупційним організованим групам та організаціям) Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України, полковник поліції, майор поліції.

Мердова Ольга Миколаївна – завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор, підполковник поліції.

Сахно Артем Петрович – доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

Хозлу Іван Костянтинович – старший викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ, здобувач ступеня доктора філософії поза аспірантурою за спеціальністю 081 «Право», капітан поліції.

Науково-практичне видання

**Довгий Вадим Григорович,
Захарченко Андрій Миколайович,
Килівник Андрій Юрійович,
Мердова Ольга Миколаївна,
Сахно Артем Петрович,
Хозлу Іван Костянтинович**

ДОКУМЕНТУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З КОРУПЦІЄЮ, ПІДРОЗДІЛАМИ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ

Науково-практичні рекомендації

Відповідальний за випуск
Комп'ютерна верстка

О. В. Діордійчук
Д. М. Алексєєв

Підписано до друку **.*.2024 р. Формат 60 x 84 ¹/₁₆.
Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman».
Друк офсетний. Умовн.-друк. арк. 3,95.

Видавництво «Алерта»
04210, м. Київ, а/с 112.

Тел.: (044) 223-15-25, (099) 607-97-62.

E-mail: alerta.pravoaechnist@gmail.com, веб-сайт: alerta.kiev.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002 р.